

ведено у нови инвентар бр. 9386 (1)

1 Јануара 1942 год.

30. Св.

Београд

ЗБИРКА ЗАКОНА

протумачених судском и административном праксом

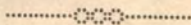
ИЗДАЈЕ ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 30.

ПРАВИЛА

О ПОСТУПАЊУ У НЕСПОРНИМ (ВАНПАРНИЧНИМ) ДЕЛИМА

СА НАСТАВЉЕЊЕМ ОПШТИНСКИМ ВЛАСТИМА
О ПРИБАВЉАЊУ И ПОДНОШЕЊУ ИЗВЕШТАЈА О
СМРТИ И ПОПИСИВАЊУ ИМАЊА ТАКВОГА ЛИЦА.

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1, Кнез Михаилова 1.

1922

Део први,
38693

БЕОГРАД

Штампарија „Гундулић“ М. Пешића и М. Милићевића

3, Доситејева ул. 3.

1922

ПРАВИЛА

о поступању у неспорним (ванпарничним) делима од 13. и 23. децембра, 1872. год., Бр. 4971., са изменама и допунама од 30. септембра, 1911. год., Бр. 14944., — и од 28. фебруара, 1922. год., Бр. 9700.

Део први. Општа наређења.

Чл. 1. У ванпарничним делима судија ће за ванпарнична дела по званичној дужности или на потраживање страна оно само предузимати и онако радити, као што је у законима прописано.

Између старатељског односно неспорног судије и првостепеног суда не може бити сукоба. — О. о. 31. августа, 1884. год., Бр. 6800.

Чл. 2. При расправљању ванпарничних дела судија ће не само имати тачно да пази на опште прописе о законом поступању и

важности наређења својих, него ће се и позваничној дужности старати о оним лицима, која стоје под особитом заштитом закона.

Поглавито пак стараће се:

1., да и у ванпарничним делима упућује стране надлежном судији у случајима, за које он сам по овом закону не би био надлежан;

2., да лицима, која по закону нису кадра сама себе заступати, не дозволи ништа пред њим свршавати без њихових законих заступника;

3., да пуномоћства и друга овлашћења оних лица, која у своје име не раде, тачно испитује и по потреби при себи их задржава;

4., на то пазити да се никакав посао пред њим не закључи, док се не саслушају и она лица, којих је одобрење нужно;

5., све, што би за решење ствари од важности било, судија ће то по званичној дужности имати да извиди и о томе или саме стране или друга лица, којима би ствар позната била, саслушати; а у случају потребе и од вештака мишљење изискати или на други сходни начин обавештења прибављати, и сва

за ближе објашњење служећа писмена (исправе) потражити;

6., исто тако судија ће дужан бити и оне околности дела у призрење узимати, које не би од самих страна изнешене биле, но о којима би он на други који начин дознао; а нарочито има се обазирати на оно, што је раније о тој ствари код њега урађено;

7., Ако би судијина наређења у ванпарничним делима имала зависити од решења спорних питања, у таквом случају судија неће моћи о самој ствари одмах решавати, него ће стране редовном суђењу упутити.

Ако би се при расправи појединих маса појавила каква спорна питања, чија расправа не би утицала на само питање о наслеђу, судија ће, по оцени тражења и поднетих доказа слабију страну упутити редовном суђењу, а само питање о наслеђу ако оно дотле није решено одмах засебним решењем расправити.

Страна упућена на парницу дужна је у року, који судија остави поднети му уверење суда, да је по решењу судије спор поведен. Ако она у овом року уверење суда не поднесе, судија ће, по истеку рока за вођење

спора, сматрати да спор није поведен и према томе и даље одлуке донети.

Али ако би се појавило питање о томе ко ће држати или уживати какву ствар за време расправе код судије за неспорна дела или надлежног првостепеног суда о праву на њу, судија за неспорна дела ће решавати ко ће спорну ствар држати, и да ли ће је држалац и уживати или се о њој само старати и приходе доносити суду до коначне расправе;

8., ако се поднешена молба одбити има, то се у решењу морају изложити узроци, због којих се не може по тражењу учинити; или да се истим решењем о исправљању погрешке у тој предатој молби или о поднесеним доказима, даде странама нужно упутство; но при овоме стараће се, да се због незнатних погрешака или малих недостатака (формалитета) не причини странама, враћањем прозба, каква штета;

9., где би судија по званичној дужности имао старати се о свршетку ког дела, он ће странама или њиховим законим заступницима одредити за то нужни рок; па ако они дотле

ништа не учине, поступиће онда по пропису чл. 15. ових Правила; и

10. при закључивању уговора, има се на то пазити, да намера уговарајућих страна јасно изражена буде; да се о правним следствима учињеног сагласија не догоди никако неопоразумљење; да се за важност уговора нужне форме испуне, и да се потпуним и јасним саставом исправа предупреди свака распра.

Кад један интабулисани поверилац не признаје другоме, као купцу интабулираног имања, право на онолику суму колуко је задржао, онда суд не може доносити одлуку о издању тапије и одређивати колико купац има да положи нововаца, већ, кад је настало између интабулисаних поверилаца једно спорно питање, има по саслушању поверилаца на кратком рочишту, да упути по тач. 7. чл. 2. Неспорних Правила слабију страну на парницу, па тек по расправи овог питања, даље по закону поступити. — О. о. 25. јануара, 1908. год., Бр. 155.

Према чл. 2. тач. 7. Правила о поступ. у неспорним делима, не може нико

бити упућиван на спор наредбом, већ само решењем. — О. о. 21. марта, 1909. год., Бр. 3539.

По тач. 7. чл. 2. Неспорних Правила судија неспорних дела не може доносити никакво решење у случајевима где се појаве спорна питања, већ има стране упутити редовноме суду. Према овоме, кад судија својим решењем расправи питање о деоби задругара, налазећи да су се сложили у свима питањима, онда у својим разлозима треба да изложи тачно, које је то сагласије и у чему се оно састоји. — О. о. 13. априла, 1911. год., Бр. 4902.

Ни тач. 7. чл. 2. Неспорних Правила, нити икојим другим законским прописом судија није овлашћен, да ма и привремено лишава кога државине, и да на тај начин о спорном праву суди. — О. о. 10. јануара, 1914. год., Бр. 4101. из 1913. год.

Кад извесно лице има право на државину по уговору, онда неспорни судија није ни тач. 7. чл. 2. Неспорних Правила,

нити ма којим другим законским прописом овлашћен, да ово питање, као спорно, јер се тиче важности или неважности уговора, сам суди, и да на тај начин некога ма и привремено лишава државине, на коју му § 223. Грађ. Зак. даје право. — О. о. 17. јануара, 1914. год., Бр. 32.

Приликом састава избранога суда ради деобе према чл. 154. Зак. о старатељству, §§. 59. и 77. Грађ. Суд. Пост. и тач. 2. и 4. чл. 2. Правила о поступању у неспорним делима, полицијска власт дужна је, да одреди заступника задругару, који се као осуђеник налази на издржавању робије. — О. Д. С. 18. децембра, 1912. год., Бр. 7715.

По духу Закона о поступку судском у грађанским парницама, а на име по глави XVIII само извршне одлуке могу производити дејства, а судске одлуке, решења или пресуде постају извршне на начин прописан у §§. 304. и 329. Грађ. Пост. у вези са чл. 8. Неспорних Правила. С тога судија за неспорна дела не може извесно лице упутити, да поведе

спор у року од месец дана од дана пријема решења; већ кад нађе, да је дотично лице слабије у праву, има му оставити рок у коме има за доказ свога права повести спор, али му се тај рок увек има рачуна тек од дана, кад дотично решење постане извршно. — О. о. 18. децембра, 1913. год., Бр. 3621.

Чл. 3. Молбе упућене судији за ванпарнична дела, подносе се само писмено; самоличне претставке малолетника и оних лица која воде старање о малолетницима и у опште лицима, која су под особитом заштитом закона, и то када судија оцени да су умесне и од важности, узимаће судија и усмено на протоколу.

Чл. 4. У свакој молби треба да буде ~~мазано~~ :

1. Име и презиме како молитеља тако и других лица, на које се молба односи; место, где које од њих живи и чиме се занима.

2. Тачно излагање онога, што се тражи.

3. Ако се за уверење поднесе каква исправа, то ова мора бити приложена у оригиналу, где би она по природи тражења нужна била; иначе у препису влашћу потврђеном (§. 80. Грађ.

Пост. Суд.), или од оног одоствереном, који је подноси.

4. Ако који за другога што тражи, то мора од овога поднети уз молбу оригинално пуномоћство или препис истога, а ако таквог нема, онда препис писма и т. д., служећег место пуномоћства (§. 86. Грађ. Суд. Пост.), које мора онако одостверено бити, као што је за препис исправе казано.

Чл. 5. У достављању наредба и решења судских у ванпарничним делима, поступиће се онако, као што је у глави XIII. Грађ. Пост. Суд. прописано за достављање пресуда и решења окружних судова.

Чл. 6. Исто тако и односно рачунања рокова у ванпарничним делима, вреде наређења Грађ. Пост. Судског.

Наређења судска о ванпарничним делима учињена у оном времену, кад судови не раде важе. Оне послове, који никаквог одлагања не трпе, дужан је судија и у саме недељне и празничне дане свршавати.

Чл. 7. О важности исправа судиће се по наређењима Грађ. Пост. Суд.

Чл. 8. Ко је незадовољан решењем судије у ванпарничним делима може се жалити Апелационом Суду.

Ну у сваком случају оставља се и судији да по поднесеној жалби може преиначити своје првашње решење, ако за умесно нађе, и ако то само не би било на штету права другог ког лица.

Ако ли судија нађе, да то не може учинити, или ако би због права другог лица могло преиначење само од Апелационог Суда следовати то ће судија поднесену жалбу са решењем, својим и осталим актима послати Апелационом Суду на размотрење.

Чл. 9. Странама је дозвољено да у жалбама и нова опстојателства или доказе поднесе.

Чл. 10. Жалбе противу решења у ванпарничним делима, имају се подносити у оном року и онако као што је прописано у §§. 322. и 323. Грађ. Пост. Судског.

Чл. 11. Решења у ванпарничним делима могу се по потреби огласити одмах за извршена, у колико судија само због усобитих уз-

рока не би за нужно нашао, да наређења извршења задржи, док не прође време које је за изјављивање жалбе одређено.

Но пошто је жалба поднесена, судија неће моћи извршење дозволити, док се жалба не извиди и не реши.

Чл. 12. Решења у ванпарничним делима издаваће се онако, као што је у §. 306. Грађ. Пост. Судског прописано.

Чл. 13. Што се тиче пак решења Апелационог Суда о ванпарничним делима, о томе вреде наређења §§. 324—335. Грађ. Пост. Судског.

Чл. 14. Прописи Грађ. Пост. Судског о правдању због пропушеног рака или рочишта, имају се применити и на ванпарнична дела.

Чл. 15. Који не би хтео да испуни, што би му судија наложио, судија ће му на трошак његов одредити новом наредбом други рок, у коме ће имати то да испуни па ако опет не би хтео учинити, онда ће он и без њега свршити ствар.

Чл. 16. У смотрењу извршења решења у ванпарничним делима, поступиће се онако, као што је прописано у глави XVIII. Грађ. Поступка Судског.

Но где би се тичало интереса оних лица, о којима се и судија за ванпарнична дела као старатељски судија старати има, ту ће он моћи и по званичној дужности наређивати извршење својих решења, или ће старатеља имања наименовати који ће потребне кораке за извршење предузимати.

Чл. 17. Он ради са свима надлежатељствима и властима непосредно, под својим подписом, а исто ће тако и све наредбе и решења издавати.

Чл. 18. Како ће се поступити у случају сукоба, који би се између старатељских судија догодио, прописано је у чл. 10. Закона о старатељству. Но ако би се догодио сукоб између суда за ванпарнична дела и полицајних и судских власти, онда ће онда ће она власт, која држи, да није надлежна, за рад, који од ње судија за ванпарнична дела тражи, са својим разлозима спровести ствар Касационом

Суду, који ће по постојећем о томе пропису. (§. 8. Устројства Касационог Суда) поступити

Део други. О расправи заоставшег имања.

Одељак први. Општа наређења.

Чл. 19. Расправу заоставшег имања предузимаће судија само у случајима смрти ког лица, или кад које лице суд за умрло или нестало огласи.

По чл. 19. Неспорних Правила распоред заоставшег имања предузимаће судија само у случају смрти кога лица, или кад које лице суд за умрло или нестало огласи. С стога судија не може расправљати о имању отумаралог лица, без обзира на време од када га нема, докле га суд редовним путем за нестало не огласи. — О. о. 10. септембра, 1911. год. Бр. 10799.

Кад неспорни судија нареди да се изврши попис имаовине покојникове, и кад је то извршено, онда он не може решавати, да нема места образовању масе, као и да се масено поступање има прекинути јер је то противно чл. 19. Неспорних

Правила. — О. о. 3. јануара, 1914. год.,
Бр. 3980. из 1913. год.

Чл. 20. Судија који је према нарађењима Грађ. Пост. Судског надлежан био за умрлога надлежан ће бити и за расправу свега имања његовог, ма где се оно у Србији налазило.

По чл. 20. Неспорних Правила биће надлежан за расправу о имању умрлога онај судија, који је и за живота умрлога, према наређењима Грађ. Суд. Поступка био надлежан; а по §. 28. Грађ. Суд. Поста надлежност се опредељује по месту у коме дотично лице стално живи или пребива, па ма се привремено ма и послом бавило у коме другоме месту. — О. о. 6. априла, 1912. год., Бр. 4675.

Чл. 21. Расправа покретног и непокретног имања каквог страног поданика које би после смрти овога у Србији остало, извршиће се по конвенцији о наслеђу, ако би она постојала између Краљевине Србије и земље чији је поданик био умрло лице; по законима Краљевине Србије ако ова конвенција не би постојала.

Чл. 22. При расправи заоставшег имања надлежни за то судија, у случајима чл. 53. и 54., одредиће старатеља имања (или заступника) свима наследницима, као и онима, који какву испоруку (легат) имају из масе да приме, па ма иначе не био њихов надлежни судија. Исто тако он ће и онда решавати о свима питањима, која би се при расправи наслеђа појавила кад би се малолетници или стараници (друга под старатељством стојећа лица) за наследнике појавили, за које иначе не би надлежан био.

Одељак други. О поднашању извештаја о смрти умрлога.

Чл. 23. Судија за ванпарнична дела стараће се, да му се одмах јави случај смрти, који се у његовом округу деси, као и о томе, да ли је умрли оставио имовине и наследнике.

Чл. 24. Прибављање извештаја о умрломе, чиниће редовно општински суд преко једног изасланика свог; а у важним случајима може и два изасланика одредити, или у оваком случају моћи ће он и судију за ванпарнична дела,

известити, те да овај нареди да се то прибављање извештаја преко полицијске власти изврши. А у особито важним случајима, и ако се је случај смрти у месту суда догодио, може и сам судија тако прибављање предузети. Но међутим општинска власт, где год у оваким случајима не би сама прибављала извештај о смрти умрлога, наредиће све, што је нужно, да се у заоставшем имању не би каква штета учинила докле судија за ванпарнична дела изсланика не пошље.

Закон о таксама: Чл. 26. Месни свештеник дужан је известити општински суд у року од осам дана о смрти сваког лица. Општински суд дужан је послати извештај у року од осам дана, од дана кад прими извештај од свештеника, надлежном судији неспорних дела и пореском одељењу о смрти сваког лица, које после себе оставља наслеђе и имена најближих сродника. Неспорних дела судија наредиће образовање масе у свима случајевима где се маса по Правилима за поступање у неспорним делима има образовати. Списак пописа са проценом имања општин-

ски суд доставља судији неспорних дела и пореском одељењу у року од тридесет дана по примљеној наредби.

Таксени правилник. Чл. 26.: 4. О смрти сваког лица, без обзира да ли је ово лице оставило ма какво наслеђе или не, месни свештеник дужан је у року предвиђеном Чл. 26. Зак. о таксама известити општински суд места где је лице умрло, са подацима који се излажу у изводу из протокола умрлих. — 5. Ову дужност подношења извештаја имају и свештеници свих вероисповеди, односно они, који ваде протоколе умрлих. — 6. Општински суд дужан је чим прими извештај о смрти извеснога лица, одмах отићи у стан умрлога лица, па ако је дотично лице по смрти оставило ма какво, било покретно било непокретно имање, известити у року предвиђеном чл. 26. Зак. о таксама, о томе надлежнога судију неспорних дела и пореско одељење, означајући у извештају и имена најближих сродника, ако је умрло лице из места дотичне општине. — 7. Ако умрло лице није из места

општине где га је смрт задесила, општински суд извештава (означајући у извештају имена најближих сродника) општински суд умрлога лица, који је за тим дужан у року за осам дана од дана пријема овога извештаја известити надлежнога судију неспорних дела и пореско одељење. —

Чл. 25. Одасланик ће се старати, да, колико је могуће брже, а где би опасност у одлагању била, одмах оде кући умрлога и да тамо пред два пунолетна укућанина, или, ако ових не би било, пред друга два сведока, све оно, што би за образовање масе и даљу радњу судску нужно било, испита, а у случају потребе да посмртно имање и под печат стави.

Чл. 26. У извештају, који ће о томе имати написано да састави, изложиће се:

- 1., име и презиме, стање или занимање, године и вероисповед умрлога;
- 2., кад је и где умро, где је стално живео, као и све оно, по чему би се сазнати могло,

који ће судија за расправу имања његовог надлежан бити;

3., име и место живљења заоставшег друга његовог, ако га има;

4., име, стање, године и место живљења пунолетне и малолетне деце умрлога;

5., ако закони ред наслеђа или старатељство над децом умрлога пада на најближе сроднике његове, то ће се име, стање, године и место пребивања ових, а ако је већ познат тестаментални наследник, онда и место пребивања овога последњег назначити;

6., претходно ће се пак имати уверавати: да ли је заоставше имање од какве вредности, да ли и каквих непокретних добара има; и да нема толиких дугова, који би вредност имања превазилазили;

7., даље треба сазнати, да ли има каквог завештања или уговора о наслеђу; поклоне на случај смрти, или уговора брачних и где се то налази;

Ако је пак умрли последњу вољу усмено изјавио, то ће се, ако таква није већ од стране сведока написано стављена, означити у

пописном списку име, стање и место пребивања ових сведока.

8., да ли су старатељи наименовани и је ли умрли какво старатељство отпављао, и ако је, да ли су заосталој деци старатељи одређени;

9., да ли је умрли званичним новцем руковао, плату, пензију и т. д. из јавне касе уживао.

10., ако је имање тако незнатно, да не би вредило да се какав судски рад по њему предузима, онда ће се у извештају казати, да је оно незнатно, а исто тако означити се у извештају и то, ако је што имања било па је око погребца и на трошкове у болести потрошено.

Но ако је имање такво, да се може одмах сазнати и пописати, а попис би се морао чинити или по званичној дужности, или да који од наследника то захтева, — онда ће се у исто време и попис учинити, па и овај поред извештаја послати.

Види чл. 4 до 12. Настављења.

Чл. 27. О свему овоме одсланик саслушаће укућане и сроднике умрлога као и друга лица, којима би одношаји овога познати били.

Ако би нужно било отвориће се и прегледати сандуци и други затвори, у којима би писмена наређења покојникова или друга важна за масу и управу њену писмена, могла бити сахрањена. При овом ће се свагда са нужном штедњом поступати. Но ипак изасланик ће моћи употребити и сходна принудна средства, кад би му се сметње на сурот полагале, ако би само у одлагању овога прегледа опасност била.

Чл. 28. — Нађе ли се тестаменат било отворен било затворен, то ће га месна општинска власт преко свога изасланика одузети и у протоколу извешћа о смрти забележити, какав је тестаменат нађен; отворен или затворен. За тим ће власт нађени тестаменат у завој ставити, својим печатом затворити и уз остали попис масе послати судији, ради обзнане и даљег рада.

Чл. 29. Ако су наследници или они, за које се мисли, да ће такови бити, способни да имањем својим управљају, то се по правилу заоставше имање неће под печат стављати, него

ће се њима или њиховим заступницима или оним лицама на чување оставити, која би од умрлога за то наименована била. — Ако су напротив наследници неспособни за управу имања или одсуствују, или су непознати, као и ако се може мислити, да ће дугови бити већи од вредности имања, или, ако би друге околности особиту пажњу налагале, то ће се заоставше имање морати свагда под печат стављати.

Кад пуномоћник једног законитог пунолетног наследника, који се примио наслеђа са пописом, тражи да му се имање преда на чување, старање и управу, онда се он, по смислу чл. 29. Правила у неспорним делима од тога свога тражења не може одбити. — О. о. 26. септембра, 1903. год., Бр. 7869.

Чл. 30. Ако се ствари запечате, сав новац, који се нашао буде, има се суду предати као и све златне и сребрне ствари, адиђар, јавне и приватне исправе о дугу и друга важна писмена.

Чл. 31. Међу тим изасланик ће поверити једном од укућана умрлога или другом ком способном лицу, да води надзор о имању и да се стара о пословима домаћим до даљег наређења судијиног. Овом лицу оставиће се тада толико од новаца, колико ће за исплату посмртних трошкова и других нужних издатака као и за подмирење кућевних потреба нужно бити. Исто тако предаће му се и оне покретне ствари, које се због своје каквоће не би могле под затвором држати, или које би кварежу подлежале, или би за домаћу потребу или јавну радњу преко нужне биле, као и оне, за које се нема бојати да ће упропашћене бити.

Чл. 32. Ако је старатељ имања наследника већ познат, то ће се према околностима дати њему на чување, и то без печета, све оне ствари, које се не морају судији предавати.

Чл. 33. Но свагда ће се све покретне под печат нестављене ствари, по могућности побележити.

Исто тако изасланик ће побележити на особеном списку колико је узео од новаца, ску-

поцених ствари и исправа, које се судији на чување предати има, па ће тај списак својим потписом утврдити и наследницима, или оном лицу, коме је заоставше имаље поверено, предати.

Чл. 34. Прибављени извештај о умрломе има се без одлагања поднети судији као и о испитаним сходно чл. 26. околностима, о учињеним распоређењима, а поглавито о томе, ако је имање под печат стављено и завештање умрлога прочитано и обзнањено.

Овај извештај, за који се по обрасцу 1. наштампани формулари употребити могу, подписаће својеручно одасланик, призвати сведоци и она лица, која су посмртно имање на чување и старање примила, или којима је за трошкове масалне потребна сума новаца предана или од њих на то писмена обвезателства узета.

За новце пак, драгоцености и исправе, које су на оставу узете, јавиће се куда су послате. (Чл. 30.).

Образац 1. (Чл. 34. Прав. за неспорна дела).

1. Име и презиме завештаоца.
2. Стање или занимање.

3. Колико је имао година.

4. Које је вероисповеди.

5. Је ли био ожењен или нежењен, или удовац.

6. Кад је и где умро.

7. Где је стално живео.

8. Име заоставше жене или мужа, ако је жена умрла.

9. Име и презиме, године и место живљења и занимања пунолетне деце умрлога или пунолетних унучади, ако овима нису родитељи живи.

10. Име и презиме малолетне деце умрлога или малолетних унучади, ако им родитељи нису живи; за тим, да ли имају кога, који је по самом закону дужан да се о њима стара; и ако немају, које им лице треба за староца поставити.

11. Име и презиме, године, место пребивања и занимања осталих најближих сродника или тестаменталних наследника као и да ли се наследства примају, ако је могуће да се то одмах сазна.

12. Да ли је умрли оставио какво завештање (тестамент), кодицил (додатак

к тестаменту), уговор о наследству, поклону или брачни уговор, и где се та писмена налазе.

13. Је ли умрли отправљао какво старатељства и где се налазе писмена, којима је он за стараоца постављен био.

14. Ако је у служби био, да ли је званичним новцима управљао и рачуне водио, и да ли је примао какво год уживање из које јавне касе, или каквог под јавним надзором стојећег фонда.

15. Да ли има каквог имања у чему се оно од прилике састоји, у чијим се рукама налази, и шта је учињено за обезбеђење истог имања.

Место и време састављеног извештаја.

Потпис званичника.

Потпис сведока и страна

Чл. 35. Ако је познато или се држи да је умрли званична акта, новце, или кључеве јавних каса, у свом обиталишту имао, надлежатељство, у ком је он члан или нижи званичник био, послаће одмах једног званичника који ће са изаслаником отићи у обиталиште

умрлога и ове званичне предмете на признаницу узети. Не може ли пак изасланик причекати до доласка овог званичника, или нађу ли се званична акта, новци, и касени кључеви, у оставшем имању неког лица, за које се није могло мислити, да су при истоме лицу, то ће их изасланик дужан бити причувати и што пре надлежној власти послати чувајући се при томе, да се не упушта у даље истраживање званичних акта, које му по дужности не би припадало.

Чл. 36. По прописима чл. 35. поступиће се и у случајима смрти војних лица, ако се у заоставшем имању нађу предмети, који се на војну односе.

Сви нађени рукописи, израђени планови или цртежи земаљских или страних тврдиња или утврђених места, сви руком или фотографијом снимљени предмети и планови о биткама, сва писмена документа: белешке, изводи, састави и пројекти, који се војне службе тичу, пописаће се у засебни списак и под печатом послати судији.

Судија је дужан ова документа лично отворити и прегледати, и под затвором их чу-

вати. По прегледу сачиниће списак и уз исти све ове документе послати Министру Војном на оцену: да ли се и која документа могу издати наследницима, а шта ће се са осталима радити.

Чл. 37. Заоставше црквене књиге свештених лица, као: књиге крштених, протоколи о црквеним стварима и духовним званичним пословима, цркви или парохији припадајуће исправе, или друге црквене наредбе и писмена, одвојиће се још при прибављању извештаја о умрломе, од осталог заоставшег имања, и пошто се ове напишу, предаће се на признаницу предпостављеној духовној власти, која је одређена да ове предмете прими. Но ова духовна власт може се још и онда известити, те да пошаље за то једно лице од своје стране, кад се буде прибављао извештај о смрти умрлога. Ако је потребно ради наименовања овог лица, обратиће се епархијској конзисторији, код неправославних христијана њиховом духовном старешини или кад потреба изискује полицијској власти.

Чл. 38. Где се књиге рођених, венчаних и умрлих Јевреја воде од стране њихових вероисповдних наставника или општинских чланова, власт ће такође по потреби наређивати што је за сигурно чување и предају ових књига нужно.

На случај смрти вишег духовништва, Митрополита и Владика у дејству или стању по која, попис ће извршити сам судија у месту округа — вароши где је оно стално живело, известивши претходно о томе и надлежни епархиски духовни суд, како би и овај могао поступити по чл. 97. т. 13. Закона о црквеним властима. Ако овако лице не би умрло у месту свога становања, онда ће судија у коме је овакво лице стално живело извршити попис, а и судија у месту у коме је лице умрло.

Надлежан за расправу заоставштине оваковога лица јесте судија, где је дотично лице стално живело.

Чл. 39. Ако је које лице умрло у болници или другом ком старатељском заводу, надлежни свештеник, кад је извршио опело, дужан је у року од осам дана, од дана извр-

шења опела известити о овоме месну општинску власт, која ће поступити као и приликом образовања сваке друге масе.

Ако би умрло лице по смрти својој у болници или заводу оставило ствари, новце, хартије од вредности, адиђаре и т. д. сама управа завода биће дужна све то пописати, па новац, хартије од вредности, адиђаре послати непосредно судији, а остале ствари месној општинској власти која ће даље по закону поступити.

Чл. 39. а. По правилу попис масе и прибављање извештаја о смрти умрлога лица врши само месна општинска власт.

Месна општинска власт дужна је у року од месец дана, од дана добивене судске наредбе масу образовати и са потребним извешћем послати судији.

Ако она то у овоме року не учини, судија ће наредити, да ово изврши среска власт, а противу председника или његовог заменика и деловође општинског суда, подићиће одмах редовну кривичну тужбу за дело предвиђено у Чл. 158. Закона општинама.

На случај да се среска власт овој наредби

судије неби одмах одазвала, судија је дужан овај случај доставити Министру Правде који ће предузети мере да се прибави важност судијској наредби и одговорно лице да казну искуси.

Одељак шрећи. О обзнани шестаменша.

Чл. 40. Тестамент било да је у суду чуван, или да је поднесен или спроведен, као и кодицили или додатци његови, морају се отворити одмах чим се добије извештај о смрти завештатељевој и пошто се положи прописна такса за обзнану. Ове документе треба предати ономе судији за ванпарнична дела који је надлежан да прибави извештај о умрломе.

Чл. 41. При обзнани завештања морају се призвати и сродници умрлога.

По Чл. 41. Правила за поступ. у неспор. делима, при саопштењу тестаментa морају се позвати сродници умрлога. Па како је судија позван тач. 5. чл. 2. тих Правила, да по званичној дужности саслуша заинтересована лица, па да им чак према тач. 9. истог Законског прописа одреди и нужан рок за изјашњење; то судија, због недоласка једнога наследника на рочиште, Несп. Правила.

не може расправити наслеђе са дошавшим наследницима, а без обзира на евентуална права позваних недошавших наследника, тим пре што се ова саопштења тестаментa не морају вршити на рочиштима одређеним у смислу Грађ. Суд. Поступка. — О. о. 10. априла, 1912. год., Бр. 4766.

Чл. 42. О обзнани завештања начиниће се протокол у коме ће се изложити:

- 1., број и датум нађених завештања;
- 2., ко их је суду предао;
- 3., која су лица била при отварању и обзнани;
- 4., да ли су завештања предата отворена или под печатом;
- 5., ако би се при отварању печат повредио, или ако би се приметило да је раније повређен; а тако исто ако би се у самом завештању нашло да је што брисано, поправљано или ма шта што би сумњиво било, све ће се у протоколу означити.

Цео тестаменат, кодицили или додаци морају се по обзнани у протоколу од речи до речи исписати.

6., На овај начин обзнаниће се и више завештања једног истог завештаоца, која су судији за ванпарнична дела поднесена дакле и она која немају силу или су измењена.

Протокол о обзнани потписују судија и писар пошто се лицима пред којима је завештање отворено прочита и ови се на њ потпишу.

У осталом вреде и овде наређења §.§. 482., 483 и 484. Грађ. Законика.

У чл. 40., 42. и 44. Правила за ванпарнична дела прописан је поступак при обзнани последње воље тестаторове, и према томе само овако саопштење и обзнана тестаментa може имати законску важност и произвести све последице у корист или на штету интересованих лица која су томе присуствовала или одсутна била, ако у одређеном законом року нису противу истога протествовали и законска средства употребили. Свако друго сазнање садржине тестаментa, ма којим то путем било, не може бити ни од каквог утицаја на право интересованих лица, што се најјасније огледа из наређења §. 482. Грађ. Зак., који одређени рок за за-

старелост везује са саопштењем теста-
мента, које мора бити наравно онако,
како то ванпарнични поступак прописује.
— О. о. 12. јуна, 1896. год., Бр. 9597.

Чл. 43. На нађеном завештању последњег
датума написаће се како дан тако и број оста-
лих још постојећих и ако не у исто време на-
ђених завештања и кодицила и ову примедбу
подписаће судија.

Нађе ли се завештање пошто је већ учи-
њен извештај о умрломе, то ће се поступати
опет онако, као што је у овом и у предидућа
два члана прописано.

Чл. 44. Ако је судији достављено, да је за-
вешталац своју последњу вољу усмено изјавио,
судија ће се претходно добро уверити: да ли
је овакав тестаменат прављен у оним момен-
тима у којима предвиђа овакав тестаменат §
447. Грађ. Зак. (в. Измене од 24. маја, 1911.
године).

По добивеном извештају од надлежне власти:
општинске, полицијске, санитетске, војне и т.
д. и ако рок за важност оваквога тестамената

није протекао, (три месеца од минуле опас-
ности) судија ће сведоке по званичној дужно-
сти позвати и свакога ће од њих појединце,
незаклињући их саслушати о његовом имену,
презиму и годинама, за тим о томе: како је
последња воља исказана, о околностима од
којих важност исте зависи, као и о томе кад
је и где је завешталац своју последњу вољу
изјавио. За тим ће судија овај протокол об-
знанити, пошто се претходно прописана такса
за обзнану положи.

По добивеном извештају, да овај усмени
тестаменат није прављен у моментима које
предвиђа § 447. Грађ. Зак. судија сведоке ус-
менога тестамената неће ни испитивати, већ ће
одмах донети решење по закону ме реду на-
слеђа и у распоредном решењу дати разлога
са којих је овај усмени тестаменат одбацио.

Смисао чл. 44. Неспорних Правила није
тај да сведоцбе сведока који утврђују
усмени тестаменат извеснога лица пред
неспорним судијом, треба да буду засебно
писане. Смисао је овог законског пропи-
са тај, да се сваки сведок понаособ пита,
т. ј. не могу се сведоци сви у групи пи-

тати, а равнодушна је ствар како ће њихове сведокбе бити на протоколу записане; јер ако су сведоџбе свију сведока подударне у свима околностима, онда је сувишно да се њихово једнако казивање толико пута исписује колико има сведока који једнако сведоче. — О. о. 22. новембра, 1906. год., Бр. 11227. — О. о. с. 10. фебруара, 1907. год., Бр. 705.

С тога што тестаментални наследник није поступио по наредби судије и положио таксу за обзнану усменог тестаменталног дангубу за сведоке који би исти тестаментални наследник тражио, не може судија узети да такав усмени тестаментални наследник тражио, и не постоји, па да законске наследнике огласи за наследнике. Јер тестаментални наследник дангубу за сведоке који би имали утврдити усмени тестаментални дужан у напред полагати, пошто је по чл. 44. Неспорних Правила судија дужан да ове сведоке по званичној дужности позове и испита; тако исто није дужан ни да положи таксу за обзнану овог теста-

мента пре него што је његово постојање утврђено, у ком би тек случају обзнани његовој, па следствено и наплати таксе било места. — О. о. 24. априла, 1908. год., Бр. 4762.

Чл. 45. Ако треба саслушати сведоке који су из другог округа, онда ће се писати надлежном судији да то учини.

Чл. 46. Овако осведочено завештање има доказну снагу не само према онима, који су то тражили, или су иначе позвани, да се саслушају, него и према свима осталим учесницима посмртног имања. Но свакој је страни дозвољено, да важност исказаног сведочанства или наређења о последњој вољи може оспорити и парничним путем противно ствар доказивати, у коме случају ови сведоци неће се наново испитивати, осим ако на захтевање страна, којих се тиче, суд из особитих узрока то за нужно нађе.

Заклетва ових сведока врши се код суда и само у спору ако би био поведен, а на тражење интересованих лица.

Рок за вођење спора одређен је у чл. 92.

ових Правила, а страна упућена на спор, дужна је у течају тога рока, известити и судију уверењем суда да је спор поведен. Ако уверење о вођењу спора није поднето, по истеку рока за вођење спора, судија ће даљу расправу предузети.

Кад законски наследник тражи да се испитају и на своју сведоцбу зауну све доци усменог тестаментa, непризнавајући писмено које су они као изјаву покојни чину поднели, онда неспорни судија, према чл. 45. Неспорних Правила и §. 438. Грађ. Зак. треба по овом захтеву жаличевом да поступи и сведоке да саслуша. — О. о. 5. априла, 1904. год., Бр. 1810.

Усмени тестамент није сам исказ сведока, већ је овај средство којим се доказује постојање усменог тестаментa. Са тога разлога и прописано је у ванпарничном поступку, да се последња воља завештаочева, издржена пред сведоцима усмено, сазна од сведока, и за тим, сходно чл. 44., 45., 46., 89., и 101. ванпарничнога поступка, напише у једном решењу судије за неспорна дела. — О. о. 24. септембра, 1907. год., Бр. 8975.

Кад је усмени тестамент исказан пред шест сведока, па се утврди исказима и заклетвом тројице сведока, а појаве се лица незадовољна тим тестаментом, онда у смислу §. 438. Грађ. Зак. и чл. 45. Неспорних Правила треба и оне остале сведоке испитати, па тек онда донети решење. — О. о. 21. јануара, 1908. год., Бр. 14243.

Чл. 47. У суду се по правилу чувају оригинали отворених тестаментa све до расправе питања о њиховој важности, — по расправи овог питања они се састављају актима масе. Лица која их приватно поднесу, могу их дати судији у овереном препису; но у спору, на захтев страна, морају се оригинали показати.

Чл. 48. Наређења чл. 40., 43. и 45. важе такође и за уговоре о наслеђу између мужа и жене, као и за све писмене уговоре, по којима ко изводи и тражи право наслеђа.

Одељак четврши. О судској радњи после добивеног извештаја о смрти умрлога.

Чл. 49. Ако је заоставше имање незнатно и закључити се даје, да ће се моћи исплатити

само најнужнији заоставши дугови, судија ће саслушати стране о каквоћи и вредности заоставшег имања, затим о томе, колико износе трошкови за лечење и погреб, а тако и о другима потраживањима, која се претходно измирити имају; па ако би се на тај начин све имање исцрпело, онда ће га у отплату предати повериоцима, водећи рачуна о наређењу § 471. Грађ. Суд. Пост. кад је у питању заоставше имање земљорадника. Но у решењу, којим се расправа на овај начин свршава, морају се тачно изложити поједине тражбине поверилаца, којима се у место исплате имање предаје.

Чл. 50. Кад се због презадуженог стања масе има стециште отворити, онда ће судија за ванпарнична дела доставити то надлежном првостепеном суду, да овај по прописима Стецишног Суд. Поступка учини даље што треба.

Чл. 51. Осим поменутих случајева (чл. 49. и 50.) судија ће оне, о којима држи, да су наследници, на начин у чл. 81. и 82. прописа-

ни известити, да је случај наслеђа наступио, и позвати их, да своје изјашњење о наслеђу даду, како би се ток судске радње наставити могао.

Узима се да су наследници они, који су или законом или тестаментом или уговором позвани, да наследе, како кад код ових ред наслеђа наступи.

Чл. 52. Ако су наследници пунолетни и способни за управу свог имања, судија ће их позвати, да даду изјашњење о наследном праву.

А кад је случај да малолетници или стараници имају да наследе, онда ће се то стараоцима њиховим саопштити и ови позвати, да о наслеђу изјашњење поднесу. Наће ли се пак, да они стараоца још немају, то ће им се ови сходно закону наименовати.

Ако малолетници или стараници у другом округу живе, судија ће о случају наследства известити стараоце преко њиховог надлежног судије и позвати их, да се о примању наследства изјасне; и ако завештање постоји, објасниће им садржину његову, колико нужно буде.

Чл. 53. Судија ће по званичној дужности поставити ради расправе масе стараоце имања:

1., у случајима чл. 157. и 158. Закона о старатељству.

2., оним будућим наследницима, који још нису рођени, а по тестаменту имају непосредно право на наследство.

3., онима, који се за наследнике или санаследнике сматрају, но за које се не зна, где су, или су тако далеко, да нису у стању своја права у опредељено време заступати.

4., оним добротворним заводима или јавним установама, којима још није заступник постављен.

5., кад се наследник изјасни да неће да прими наследство.

6., кад повериоци умрлога то затраже, да би могли своје тражбине против масе пријавити, а да не морају чекати на изјаву наследника, хоће ли се наследства примити.

7., кад повериоци умрлога затраже, да се имање овога одвоји од имања наследника. Но ово одвајање могу тражити само онда, ако би њихово право могло доћи у незгодан поло-

жај кад би се имање наследника смешало са имањем умрлога.

Чл. 54. За управу оног посмртног имања, којег су наследници сасвим непознати, или су познати и о наследству извештени, но никакву употребу од свог наследног права не чине, поставиће се старалац имања.

Чл. 55. Осим ових случајева, судија неће смети ни пунолетним наследницима ни стараоцима малолетника противу њихове воље да намеће заступнике.

Чл. 56. Заступништво, које је одсутствујем, непознатом или неизвесном наследнику постављено, престаје, чим се за наследника дозна, где је, или се он сам судији јави или место себе пуномоћника пошље.

А у осталим случајевима престаје заступништво кад се сврши посао, за који је заступник постављен.

Чл. 57. Ако је умрли наименовао извршиоца последње воље, то ће судија овоме саопштити такво наређење завештаочево. Исто тако може се њему у горе поменути случа-

јевима (чл. 9., 53., 54. и 55.) у исто време и старање о имању поверити, у колико је он способан и пристаје, да се тога прими.

Чл. 58. Кад се из добивеног извештаја о смрти умрлог види, да се попис имања мора чинити, или да се наследници морају огласом позивати, онда ће се одма по добивеном извештају наредити за то све што треба.

Чл. 59. Оно, што би малолетнима или стараницима као завештај припало, доставиће се по званичној дужности стараоцима њиовим на начин у чл. 35. прописани

Чл. 60. Кад би наследство или завештај припао државној каси или јавним заводима, општини, цркви, школи, сиротињском фонду, или ком другом добротворном заводу, то ће им се ово доставити преко њиховог дотичног старешине.

Чл. 61. Кад чиновник или служилац умре, о коме се зна или држи да има о званичним новцима рачун полагати, јавља ће се случај свагда оној власти, при којој је чиновник слу-

жио; ако се то не зна, онда окружном начелнику.

Кад чиновник, који није званичним новцима руковао умре, онда ће се случај само онда јавити надлежатељству, при коме је он служио, ако се оно не налази у истоме месту, где се је случај смрти догодио.

А кад умре оно лице које је пензију уживало, онда ће се јавити оном надлежатељству, које је пензију издавало.

Одељак пети. О попису заоставшег имања.

Чл. 62. Попис имања чиниће се на захтевање лица, која по Грађ. Законнику имају права да то траже.

Ако попис имања није већ учињен при подношају извештаја о смрти умрлога, онда ће судија за ванпарнична дела по званичној дужности попис наредити:

- 1., у случајевима §, 487. Грађ. Законика;
- 2., кад је непознат наследник или место његовог пребивања; даље, кад наследник под старатељством стоји, или се њему у цели расправе посмртног имања старалац постави; или

кад само код једнога од више наследника по-добне околности наступе;

3., кад наслеђе, или један део овога припадне сиротињском фонду, добротворном заводу, општини, цркви или другој јавној установи, или држави;

4., кад је завешталац наследнику наложио, да наследство или један сразмерни део истог коме другом по смрти својој остави; и

5., исто тако и кад би завешталац изјавио жељу да се не пописује имање, које малолетнима или стараницима оставља, судија ће опет наредити да се попис учини; но у сваком случају попис ће вршити само старалац са помоћним стараоцем, и списак, пошто га потпишу, предати под печатом судији, који га неће моћи друкчије отворити, но само у важним случајима, па и то пошто саслуша стараоца и помоћног стараоца.

Овакав попис вршиће се само у том случају ако наследници по самоме закону не плаћају никакву наследну таксу; ако плаћају онда без обзира на вољу завештаоца, попис ће се вршити као и у обичном другом случају.

И ако је покојник оставио непосредног потомства, ипак према §. 486. Грађ. Зак. и чл. 62. Неспорних Правила чиниће се попис заоставштине на захтев лица која то имају права тражити (као удовица, повериоци и т. д.) — О. о. 6. септембра, 1094. год., Бр. 8306,

Кад удовица у циљу осигурања свога удовичког уживања тражи да се изврши попис имаовине њеног покојног мужа, судија је, на основу §. 486. Грађ. Зак. а у вези са чл. 62. Неспорних Правила дужан, као надлежан, да приступи попису независно од тога да ли ће удовица своје право докасти. — О. о. 18. децембра, 1906. год., Бр. 12526.

Кад тестатор тестаментом одреди за извршиоца тестамена и руковаоца имања свога заједничара (брата), онда судији не може одредити особене стараоце наследнику и наредити попис заоставшег имања, према §. 486. Грађ. Зак., већ је дужан да се обазре на чл. 96. Зак. о старатељству и попис заоставштине нареди у смислу тач. 5. чл. 62. Неспорних Пра-

вила. — О. о. 9. априла, 1908. год.,
Бр. 4119.

Чл. 63. За попис заоставшег имања надлежна је општинска власт; но судија може наредити, да попис учини полицијска власт, а и сам га може предузети у особито важним случајима, ако се имање у месту суда налази.

Чл. 64. Ако се имање налази у другом округу, судија ће се обратити надлежном старалачком судији, да попис овај учини према наређењу предидућег члана.

Чл. 65. Одређено лице вршиће попис пред два укућанина умрлога или пред другим људима, који заслужују поверења, као сведоцима, и пред стараоцем.

Осим ових биће позвани још и извршилац тестаментa и наследници, који се налазе онде у месту или су тако близу, да се одмах могу позвати. Ако позвани не би дошли у казано време, попис ће се и без њих извршити.

Чл. 66. У списак мораће се јасно и тачно пописати цело покретно и непокретно имање,

које је завешталац у време своје смрти имао, а по процени вредност свега пописаног имања појединце и у суми означити. Затим ће се забележити кад је попис извршен и пред којим лицима.

Образац под II показује како треба овај списак саставити.

Чл. 67. Лице, које попис врши, постараће се да све имање завештаочево изнађе и попише. Оно ће попис у колико је могуће пре извршити и списак судији одмах поднети, и ништа неће смети самовласно да наређује о предметима заоставшег имања, јер ће за то строго одговатати, као што неће ни смети ништа од имања куповином нити другим ма којим начином себи прибавити.

Чл. 68. Хартије од вредности, које заоставшем имању припадају, означиће се тачно по роду, броју и дану издања. Саме пак исправе забележиће се у списак само по њиховој означеној (номиналној) вредности, а њихову праву вредност судија ће доцније узети при расправи масе.

Чл. 69. Код других примања, завештаочевих показаше се и означити име дужника, дан издања исправе, и других овима принадлежећих писмена, и сума главног дуга, као и то, да ли је и како главница осугурана. А ако о коме примању не постоји исправа, то ће се у списку казати какав је доказ за ово примање.

Исправе, рачуни и друга писмена, која могу бити од важности за учаснике, но која се не односе на поједине тражбине, означиће се у кратко на крају списка.

Чл. 70. Покретне ствари или ће се означити по роду, броју, мери и тежини, или ће се свака за себе у списку описати и њима вредност према процени означити

Веће количине или збирке ствари истог рода, могу се и у особитим списковима побежити, који ће се онда главном списку придружити.

Чл. 71. Вредност непокретних добара свагда ће се у списку означити.

А исправе, које сведоче о вредности каквог непокретног добра, прилажу се списку у ори-

гиналу или у одовереном препису, или ће се у списку у главној садржини означити.

Чл. 72. Непокретна добра, веће збирке књига, или реткости и друге покретне ствари особите вредности, свагда ће два вештака проценити, а где је заоставше имање незнатно, моћи ће га и сами сведоци проценити

Остале пак покретне ствари може и један само вештак проценити, ако не би које интересовано лице затражило, да се још други вештак ради тога позове, у коме случају мораће оно само овом вештаку трошак накнадити.

Процениоци имају тачно и савесно да опредеде обичну вредност добра и ствари, коју су та добра у време смрти завештаочеве имала.

Чл. 73. Исто тако пописаће се и ствари, за које би се изводило да су туђе, али се неће процењивати, ако се јасно покаже да су заиста туђе, нити ће се при срачунавању имања у рачун узимати. Но свагда ће се приметити, ко и по каквом основу исте ствари тражи.

Исто тако исписаће се и оне ствари, које завештаоцу припадају, но које се у рукама

других налазе, и у списку назначити за што се при другом налазе.

Чл. 74. Ако би се без велике тешкоће и губитка у времену могло извесно сазнати, колико је умрли дугова оставио, та ће се и ови дугови у списак побележити; за тим назначиће се колико има неплаћеног пореза и другог плаћања и докази о свему овом тачно изложити.

Нарочито ће се пак онда морати сви дугови при попису потпуно изналазити, кад се попис чини још при прибављању извештаја о смрти умрлога, како би судија у стању био да расправу без дугих истраживања сврши.

Чл. 75. Кад умре лице, које се трговином занимало, значиће се у списку какве су књиге при попису нађене. За тим ће се оне до онога дана, кад је завешталац умро, закључити, а ако је потребно закључење то учиниће се и у присуству вештака и стање имовно по њима у списку означити. А ако је такво лице имало учешће још и у другој трговачкој радњи, то ће се од ове изискати о томе рачун, који ће према околностима вештаци прегледати.

Удеонице акционарских друштава значиће се у списку као хартије од вредности (Чл. 68.).

Чл. 76. Списак имања потписиваће одасланик, вештаци, сведоци и друга лица, која се на попис позову; и тако закључени списак предаће се са свима прилозима судији.

Чл. 77. Ако је имање завештаочево, које се наслеђује, пописано у више засебних спискова, судија ће од свију састивити један главни списак, који ће цело посмртно имање обухватити. Списак овај имаће се сачинити такође по образцу под II.

Образац II. (Чл. 77. Прав. за неисп. дела).

СПИСАК

заоставшег и по наредби старалачког судије суда Н. од 13. Децембра пр. год. № Н. пописаног имања Н. Н. из Н., који је умро у Н. без завештања (и писмено завештање оставио).

При попису били су:

Н. Н. (звање које буде).

Наследник Н. Н.

који се изјаснио да се наследства прима

Н. Н. }
Н. Н. } процеоници

Н. Н. }
Н. Н. } сведоци. Санаследник Н. Н. није дошао
и ако му је позив од _____ по
гласу рецеписа на време предат.

Означење прилога	Број ствари	А Имање (дејств. стање).	Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
		<i>И. У гошовини.</i>				
	60	цванцика аустријских	240	—	440	—
	10	рубаља по 20 гроша	200	—		
		<i>II. На дугу и другом примању.</i>				
	1	Облигација од 23. Апр. 1867. год. по којој Никола Максимовић дугује умрломе 10 дук. цес. с неплаћеним инте-				

Означење прилога	Број ствари		Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
		ресом 12% од 23. Априла 1869. год.	600	—		
A.		По књижи (теветеру) А., уложио је умрли у радњу са Н. Н. 100 дук. ц. 1. Јануара 1872. год.	6000	—		
B.		По закљученом билансу Б., од 1. Јануар 1878. год., где је и овај уложени капитал означен, припада маси у име добитка за годину дана	1200	35	7800	35

Означење прилога	Број ствари	III. У златним и сребрним сиварима.	Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
В.	6	сребрни кашика од 13 лота, 120 драма тежине ...	300	—		
	1	златан сахат Генф. № 3009, унутра означене.....	500	—		
	1	прстен са старинским каменом на коме је изрезана богиња правде..	300	—	1100	—
		<i>Прим.</i> Како ове ствари (драгоцености) тако и она под II. поменута облигација Николе Максимовића налазе се по уверењу под В. на чувању код суда округа Н.				
		IV. Од одела и других за ношњу сивари.				
	1	стара долама од зелене чохе....	180	—		

Означење прилога	Број ствари		Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
	1	стари (кратки) ђурак од угасите чохе, лисичином постављен, која је на много места изгрижена.....	250	—		
	1	нов капут зимски од црне чохе.	240	—		
	2	нове панталоне: једне од беле материје, а друге од црна первијена..	180	—		
	12	кошуџа.....	250	—		
	12	пари чарапа белих	30	—	1120	—
		V. Од кућног намештаја				
	2	астала од ораовине политирана, постара.....	100	—		
	2	столице нове...	120	—		
	1	орман за хаљине	100	—	320	—

Означење прилога	Број ствари		Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
Г.	5	каца, од којих свака хвата 100 ока	500	—		
	3	нова чабра	40	—		
	8	тепсија	240	—	870	—
		<i>VII. Од разног алаша.</i>				
	2	плуга	300	—		
	2	будака	15	—		
	3	секире	60	—		
	2	тестере	10	—	385	—
		<i>VIII. Од књига.</i>				
	120	комада на разним језицима, по списку Г. . .	2400	—	2400	—
		<i>Прим.</i> Једна златна кола путничка у вредности 14 дук. ц. која је умрли по ка-				

Означење прилога	Број ствари		Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
Д.		зивању колара Н. Н. и сведока Петра Н., као што се види из протокола саслушања под Д. од првога лица на послугу узео.				
		<i>IX. Од непокретних ствари.</i>				
Е.	1	кућа у Н. улици, од тврдог материјала, која је купљена за 300 дук. ц. по гласу тапије, приложене у препису под Е. од 20. Децембра 1850. год. од које је оогинал наследник Н. написао			18000	—
	1	ливада у месту Н. без тапије,				

Означене прилога	Број ствари		Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
		која је умрломе од старине остала, у вредности	900	—	18900	—
		<i>X. Од живог мала.</i>				
10		волова	5000	—		
5		крава	1100	—		
20		оваца	600	—		
40		коза	1200	—	7900	—
		<i>Б. Давање (страдат. стање).</i>				
		На поменутом непокретном имању (под VII.) постоји интабулација Стевана Н. из Н. коме покојник дугује по облигацији 120 дук. ц. с интересом 12% од 1. Априла 1864. г.	7200	—		

Означене прилога	Број ствари		Колико		Свега	
			појединце		укупно	
			гр.	п.	гр.	п.
<i>ж-м</i>		Интерес је по гласу квита под <i>ж, к, л и м</i> , плаћен до 1. Априла 1871. године.				
<i>н-р</i>		Наследник Н. тражи, да му се по квитама <i>н, о, п</i> и <i>р</i> , за трошкове око лечења и погребачу чинене, плати	1247		8447	—
		Тако све заоставше имање износи:				
		I. У готовини .	740	—		
		II. На дугу и другом примању	7800	35		
		III. У адијару (драгоцености)	1100	—		
		IV. У оделу . . .	1120	—		

Означење прилога	Број ствари	Колико		Свега	
		појединце		укупно	
		гр.	п.	гр.	п.
	V. У кућном намештају	780	—		
	VI. У разном посуђу	1100	—		
	VII. У разном влату	385	—		
	VIII. У књигама	2400	—		
	IX. У непокретности	18000	—		
	X. У разном живом малу	7000	—		
	Свега . .	41145	35		
	Кад се од тога одбију дугови који свега износи .	8447	—		
	Онда остаје имања на . . .	32698	35		

У Н.
19. Јануара год. Н.
Наследник умрлога.
Н. Н.

Н. Н. (званчник)
процениоци;
Н. Н. кујунџија,
Н. Н. трговац.
Сведоци:
Н. Н.
Н. Н.

Чл. 78. Трошкови, који се око пописа учине, исплатиће се из масе. Но ако су попис тражили повериоци, онда ће се исти трошкови од њих наплатити.

Чл. 79. Кад се наследник изјасни да без сваког услова наслеђе прима, то ће он цело имање исто тако као и кад би се пописивало по свима саставним деловима јасно описати и истинитост тога пописа, место заклетве, својим потписом потврдити. Ово ће он моћи или сам или преко свог пуномоћника учинити, који ће за тај посао морати имати нарочито овлашћење.

На овај начин учињена потврда о имању служи целој судској радњи за основ, и вредиће као да је судски попис учињен.

Чл. 80. Где нема стараоца ту могу и други прописима ових правила за расправу овлашћени (Чл. 104. и 105.) предлагати судији, да се што од имања прода, ако би то квару изложено било, или би одржање тога имања до расправе скопчано било са великим трошком.

По Чл. 75. Зак. о старатељству, старатељски судија, може, ако корист насесп. Правила.

ледника захтева, дозволити да се све масено имање прода и новац отуда добивени употреби на васпитање и издржање наследника. Према овоме, на такав се случај не може применити тач. 11. §. 471. Грађ. Суд. Пост. — О. о. 24. марта, 1911. год., Бр. 4102.

Одељак шести. О позиву наследника и њиховом изјашњењу о наслеђу.

Чл. 81. Изјашњење о примању наслеђа подноси се судији усмено или писмено (Чл. 3. и 4.) и то у року, који он одреди.

Чл. 82. Судија ће по правилу одредити рочиште, на које ће позвати све, који би право на наслеђе полагали, да на исто донесу све исправе, које би им за доказ истога права служиле. При саслушању судија ће упитати сваког наследника, да ли се и на који начин наслеђа прима или се истога одриче; а оне наследнике, који нису привели вешта лица, да их на рочишту заступе, поучиће каква су законна следства кад се ко условно или безусловно изјасни да наслеђе прима; па ће према томе

њихова изјашњења о примању наслеђа у протоколу забележити.

Лице, које је изаслано да прибави извештај о умрломе, треба још тада да ово изјашњење о наслеђу изиште, ако неби какве сметње било.

Смисао чл. 82. Правила о пост. у неспорним делима тај је, да је судија дужан нарочито позвати не само оне, који се за наслеђе пријаве, већ и све оне, за које се из акта масе види, да на наслеђе могу право полагати. — О. о. 25. јануара, 1914. год., Бр. 516.

Чл. 83. Исто тако оставља се судији, који расправља заоставше имање, да наследнике или њихове законе заступнике саслуша о примању наслеђа или другим околностима и то или преко њиховог судије, ако они у другом округу живе или да их позове, да за себе пуномоћника пошљу, као што ће у овом случају имати да одреде пуномоћника у месту суда, који ће и остале наредбе по маси за њих примати.

Чл. 84. Ако се наследник не може одмах да изјасни, хоће ли наслеђе да прими или не,

судија му може према узроцима, које би он представио, оставити за то један рок до три месеца.

Чл. 85. Кад се коме од наследника продужи рок, остали наследници могу се о примању наследства саслушати, но они се неће моћи принуђавати, да ово изјашњење пре поднесу, него што би протекао рок, што је са наследнику продужен.

Чл. 86. Кад наследници, који су за управу имања способни, не дођу на рочиште, или на истом или у времену (чл. 81.) у ком је тражено од њих изјашњење о примању наследства, такво изјашњење не поднесу, — судија ће, без призрења на њихове тражбине, продужити расправу имања само са оним наследницима који се као наследници јаве, и овима у колико би им по доказаном праву припадало имање и издати. Но ово се свагда има изречно напоменути у позиву, којим се наследници на рочиште буду позивали, или којим се од њих о примању наследства буде изјашњење тражило.

Кад се наследници пре рочишта у смислу чл. 86. Неспорних Правила пријаве.

актом за наслеђе па и доказе поднесу, а у место доласка на рочиште јаве се актом и изјаве како се наслеђа примају, онда су они тиме испунили све што се по чл. 86. Неспорних Правила тражи, те им судија за неспорна дела не може одређивати никакав рок за изјашњење о примању наследства, па да, кад они по овоме не поступе, продужи расправу без обзира на њихове тражбине. — О. о. 9. маја, 1911. год., Бр. 6477.

Чл. 87. Сваки наследник треба у изјашњењу своје да покаже основ, по коме наследство тражи и да о томе нужне доказе поднесе.

Чл. 88. Ово изјашњење, ако није код судије на протоколу учињено, мора наследник сам својеручно или његов закони заступник потписати. Ако је наследник изван места суда, то изјашњење његово мора да буде одостоверено влашћу, која и друга потврђења чини (§. §. 80. и 187. Грађ. Пост. Суд.). На овај начин написано и поднешено изјашњење, судија ће примити и у актима масе чувати. А доказ о својој праву на наследство може наследник

и доцније поднети у року, који му судија одредио буде.

Чл. 89. За кога се по казивању сродника или других способних сведока може узети, да је по тестаменту уредно начињеном или по законом реду најпречи наследник, тај ће се догле за законог наследника и сматрати докле то други или ближи сродници не оспоре и противно не докажу.

Чл. 90. Кад се наследство има да расправи по законом реду, оставља се расуђењу судије, да он, ако нађе да је најближе и искључно право пријављеног наследника сумњиво, може саслушати и она лица, која би с овим могла имати јаче или равно право; и према околностима судија ће сва ова лица и огласом позвати, сходно чл. 94. ових Правила.

Чл. 91. Кад се више наследника пријави, судија ће, ако су сви у једно време сами или на позив дошли, саслушати свакога понаособ о праву и доказима на наслеђе, па кад све сврши, онда ће свакога појединог основе и доказе предствити другоме, и обрнуто, па који-

ма се право на наслеђе призна они ће се и пустити, да се о наслеђу изјасне.

Оспоре ли један другоме право, онда ће судија ону страну, која има мање права, упутити на спор, оставивши јој рок највише до два месеца дана за подизање тужбе, о чему има да и судију у течају тога рока уверењем суда извести да је спор повела.

Ако се у течају овога рока уверење суда не поднесе да је спор поведен, судија ће по истеку рока за вођење спора са другом страном расправу свршити.

Чл. 92. Ономе који би мислио, да му је завешталац са последњом наредбом неправду или штету против закона учинио, оставља се право да се против тога изјасни било одмах било у року од осам дана, од дана када му је ова наредба завештаоца на протоколу код судије саопштена.

Лице, које би по саопштењу наредбе завештаоца код судије изјавило, да ће сеу року за осам дана на наредбу завештаоца изјаснити, дужно је у овоме року било само било преко свога пуномоћника са уредним пуномоћијем, лично

судији без позива предстати и дати реч на наредбу завештаоца.

Ако у овоме року не предстане било само било преко свога пуномоћника, већ би послало писмени акт исти ће вредети само ако је потврђен код судије за неспорна дела или код полицијске власти.

Непотврђен акт о изјашњењу на наредбу завештаоца сматраће се да није ни поднет, и тада се има узети, да је овако лице са наредбом завештаоца задовољно.

По саопштењу наредбе завештаоца, ако истом интересована лица не би била задовољна, судија ће по оцени поднетих доказа и навода, ону страну која мање права има упутити на спор, оставивши јој рока до шест месеци од дана саопштења наредбе завештаоачеве. Одлуку о упућењу на спор, судија је дужан донети и послати ради доставе у року од три месеца од саопштења наредбе завештаоачеве, у противном подлежи одговорности дисциплинској и материјалној по тужби интересованог лица.

При оцени доказа о слабијем и јачем праву, судија ће узети у оцену само вољу завештаоца,

па онај чије се право оснива на последњој вољи или на законској реду, мораће водити парницу противу наследника који би своје право из уговора о наследству доводио, ако би овај уговор имао све законске услове и ако истинитост његова не би оспоравана била. Исто тако и онај, који би тражио да по законској реду наследи, има се упутити на парницу противу онога, који би своје право оснивао на тестаменту, а овај би имао све законске услове и истинитост његова не би оспорена била.

На случај да се оспори истинитост самог писменог завештања (тестаента) или уговора о наслеђу односно потписа завештачевог, судија ће, ако завештање или уговор о наслеђу задовољава у свему законску форму, позвати страну која оспорава истинитост њихову да у року од два месеца поднесе несумњиве потписе завештаоачеве и по том наредити вештачење потписа од стране једног или више вештака, које ће сам одредити, па према исходу вештачења слабију страну упутити на парницу, коју она има повести у року од два месеца по извршности решења судијина. Ово вештачење није обавезно као доказ у парници која се има

повести, већ се на захтев интересованих може тражити и друго вештачење.

Ако се несумњиви докази о правом рукопису завештачевом налазе код каквог надлештва, а интересована их лица не би могла добити, судија ће их изискати сам по службеној дужности, ако не стекне уверење да странка која оспорава тестаменат иде за тим да одуговлачи изрицање решења о важности тестамената.

Рок за вођење ових спорова не може се продужавати, а страна упућена на спор дужна је у течају рока за вођење спора поднети судији уверење суда, да је спор поведен. По истеку рока за вођење спора, а без поднетог уверења, судија ће са другом страном расправу свршити.

Кад неки од наследника, при саопштењу тестамената, изјаве на протоколу да су незадовољни тестаментом, зато што им је остављено мање него другим наследницима, који опет изјаве да су задовољни тестаментом, онда су овде у сукобу права тестаменталних наследника и у томе случају неспорни судија, према другом

одељку чл. 92. Неспорних Правила, дужан је да донесе решење и слабију страну упути на парницу, а не после рока у §. 482. Грађ. Зак. предвиђеног, на основу тог прописа тестаменат огласи за снажан, и ако жалиоце није упутио на парницу противу тестамената. — О. о. 3. јануара, 1902. год., Бр. 1052.

Истина да тестаменат из §. 440. Грађ. Зак. пише само судија или писар т. ј. један од њих двојице саставља тестаменат као судски протокол, али то не смета ни у колико да судији лице које хоће да прави овакав судски тестаменат донесе и већ написану садржину тестамената, коју ће судија, пошто учини све што је по закону потребно да се увери о истинитости ту изложене последње воље завештачеве, у протокол увести, дакле, преписати је, или ће тако већ готово и у свему проверено тестваторово писмено примити као свој протокол. — О. о. с. 27. септембра, 1906. год., Бр. 8456.

За расправу питања о правној важности усменог тестамената надлежни су

редовни судови, а судије за неспорна дела дужност је по закону да оцени, ко је јачи у праву у појављеном спору, па слабију страну да упути на парницу и тиме одреди положај парничним странама у будућем спору. Па кад једна страна утврди постојање усменог тестаментa из §. 437. Грађ. Зак., онда је она јача у праву од оне друге стране која му пориче важност. Али моменат саопштења тога тестаментa, страни која му пориче важност и моменат њене изјаве у том смислу није моменат од кога се има рачунати рок предвиђен у §. 482. Грађ. Зак., него се овај има рачунати од момента кад дотична страна добије решење о томе коју страну судија сматра за слабију у праву. — О. о. 24. септембра, 1907. год., Бр. 8975.

Кад неко тражи да се за наследника целокупне заоставштине покојникове огласи по усменом тестаменту исказаном пред сведоцима, које је и суд испитао и када је после испита тврдио да је њиховом сведбом утврђено постојање овог тестаментa, а међутим правопријемник за-

коног наследника вредност овог тестаментa није признао, онда се судија у праву наслеђа заоставштине не може упустити пре него што односно овога спорног питања поступи по пропису тач. 7. чл. 2. и чл. 92. Неспорних Правила. — О. о. 28. марта, 1908. год., Бр. 3493.

По другом одељку чл. 92. Неспорних Правила, оно лице које би тражило да умрлога по законом реду наследи, има се упутити на парницу противу онога који своје право наслеђа на тестаменту заснива, и то само у случају ако би такав тестаменат све законске услове имао и његова истинитост не би оспорена била; те се с тога нико не може упућивати на парницу да доказује неважност таквог тестаментa пре него што је у смислу напред реченога и §§. 436. и 438. Грађ. Зак. уредност тестаментa са формалне стране оцењена. — О. о. 1. августа, 1908. год., Бр. 6681.

Кад је у §. 482. Грађ. Зак. предвиђен рок од пола године и кад се по §. 123. Грађ. Суд. Пост., рок који је законом на-

рочито за поједине случајеве одређен, не може ни из каквих узрока ни умањити ни продужити, то ни судија рок предвиђен у §. 482. Грађ. Зак. не може смањити. — О. о. 17. октобра, 1908. год., Бр. 11173.

По §. 482. Грађ. Зак., онај који је незадовољан тестатентом има права да код суда тражи уништај истога у року од пола године, а по §. 123. Грађ. Суд. Пост., рок који је закон за поједине случајеве изриком одредио, не може се ни из каквих узрока ни умањити ни продужити. Према томе судија за неспорна дела, упућујући незадовољне на парницу, не може тај рок смањити. — О. о. 19. новембра, 1908. год., Бр. 11940.

У §. 482. Грађ. Зак., опредељен је рок од пола године дана, у коме онај који је тестаментом незадовољан има да тражи поништај тестамена и доказе поднесе, рачунајући од дана саопштења тестамена, иначе остаје наредба по тестаменту стална. Нити старатељски судија може пре тога рока доносити решење о озакоњењу тестамена, пошто би он тиме

смањивао тај рок који је законски рок. — О. о. 3. марта, 1909. год., Бр. 2623.

Истина да по чл. 92. Неспорних Правила онај који би тражио да по законом реду наследи има се упутити на парницу противу онога, који би своје право заштивао на тестаменту, али овај треба да има све законске услове и несме бити оспорен, иначе је судија дужан да претходно оцени законску вредност таквога тестамена, па тек онда да одлучи која је страна у своје право слабија и упутити је на парницу. — О. о. 4. марта, 1909. год., Бр. 2672.

По Чл. 92. Неспорних Правила законски наследник има се упутити на парницу противу тестаменталног наследника само онда, ако истинитост тестамена, који иначе има све законске услове, не би била оспорена. — О. о. 29. јула, 1911. год., Бр. 9312.

До појаве Закона о постављању судија за неспорна дела од 25. октобра, 1872. год., и на основу чл. 7. истога Закона донесених Неспорних Правила од 13, и 23.

децембра, 1872. год., сам је суд (колегиум) расправљао и сва неспорна дела. У расправи питања о наслеђу суд је поступао као и у другој парници и наследнике оглашавао пресудом. Тада суд није имао овлашћења, да у случају сукоба појављених наследника у праву на наслеђе својом предходном одлуком одређује правни положај парничара, т. ј. ко ће бити тужилачка а ко тужена страна, нити је код интестатског наслеђа законодавац за то био прописао какве нарочите одредбе. Једино код тестаменталног наслеђа, законодавац је у §. 482. Грађ. Зак. поставио начело, да ће онај, који саопштеним тестаментом не би био задовољан, морати код суда редовном парницом доказивати, да тестаменат не важи. Овим је било утврђено начело, да се воља тестватора, има поштовати и онда, ако и није изјашњена потпуно у форми тестаменталног наслеђа и ако се њом чије право и вређа, само ако се путем парнице не буде захтевао поништај тестаменталног наслеђа. Такав закључак излази из наредбе §. 482. Грађ. Зак.

in fine иначе остаје наредба по тестаменту стална. Грађански Законик овом одредбом искључиво код тестаменталног наслеђа, одредио је не само положај парничара у свакој парници за неважност тестаменталног наслеђа, него је прописао и рок у коме се успешно може тужба суду поднети, одређујући у исто време, да после тога рока право на тужбу престаје и да тестаменат остаје снажан. Овај је рок законски преклузивни, јер има за последицу губитак права на тужбу после његовога истека. Истом одредбом тачно је обележен дан од кога се рачуна шестомесечни рок за тужбу. — Он је фиксиран законом, па с тога се не може судском одлуком мењати на штету приватне стране, — §. 123. Грађ. Суд. Пост. Редакција текста §. 482. Грађ. Зак. очевидно показује, да овој примени има места само у парници, којој је основ поништај тестаменталног наслеђа, а да је његова примена искључена у свима другим споровима о наслеђу, било тестаменталног било интестатског. Одредбама Неспорних Правила, које по

§. 7. Закона од 25. октобра, 1872. год., имају силу закона, сва неспорна дела пренета су у надлежност неспорног судије, који их самостално расправља по чл. 1. истог Закона. У питању о позиву наследника и њиховом наслеђу, неспорним судијама дато је овлашћење, да пошто се наследници, било законски било тестаментални, изјасне о свом праву наслеђа, као и праву других пријављених наследника, преходно цени доказе свих наследника и да оне, које нађе да су слабији у праву упуту на парницу противу јачих. Код тестаменталног наслеђа по чл. 91. и 92. Неспорних Правила, судија ће према својој оцени о томе: да ли тестамент испуњава све законске услове, који се по закону траже или не, решити ко ће од појављених наследника бити тужилац а ко тужени, какав ће бити основ тужби (поништај или одржање тестамена) и одредити рок, најдаљи од два месеца, у коме се тужба има предати суду. По Неспорним Правилима овлашћен је неспорни судија одредити правни положај парни-

чара у свима парницама о наслеђу, дакле како у интестатском тако и тестаменталном, а у овом последњем, како за поништај тако и за одржање тестамена. Овлашћење неспорног судије из чл. 91. и 92. Неспорних Правила шире је од одредбе §. 482. Грађ. Зак., па шта више оно обухвата и случај из §. 482. Грађ. Зак., осим законског рока и његовог почетка, који је остао у снази у споровима за поништај тестамена. Овај рок за предају тужбе суду прописан Неспорним Правилима има карактер судског рока. Правни значај његов тај је, што ће се за то време процесне радње у расправи питања о наслеђу задржати; а ако се у току остављеног рока спор не заснује, неспорни судија је по чл. 93. и 100. Неспорних Правила овлашћен расправу наслеђа учинити, не обзирући се на тражење онога, који је спор требао водити, па то није учинио. Разлика је између законског рока из §. 482. Грађ. Зак. и судског из чл. 91 Неспорних Правила у томе, што је трајање првог рока законом

тачно одређено и одлуком судије не може бити ни скраћен ни продужен, и што пропуштање предаје тужбе суду у томе року повлачи губитак права тражити поништај тестаментa; док је код судског рока из чл. 91. Неспорних Правила, остављено неспорном судији да у конкретном случају према приликама одреди рок за поништај тужбе, но не прелазећи максимум законом одређен. Пропуштање овог рока не повлачи и престанак права водити спор са успехом противу тестаментa, или доказивати важност његову, као код првог рока. Но и ако је Неспорним Правилима одређена нова дужност и дато и ново овлашћење неспорном судији, да он својим решењем привремено утврђује ред наслеђа међу појављеним наследницима, законитост или незаконитост тестаментa и одређује, ко је од пријављених наследника јачи у праву, код тестаменталног наслеђа да ли ће основ тужбе бити одржање или неважност тестаментa, ко ће у парници бити тужилачка а ко тужена страна и у ком року се тужба може пре-

дати суду, најзад и ако је читава нова процедура за ово прописана, чега до појаве Неспорних Правила није било, ипак је и по Неспорним Правилима (чл. 92.) одредба §. 482. Грађ. Зак. остала у снази. Наредбе §. 482 Грађ. Зак. и чл. 91. и 92.. Неспорних Правила могу се измирити само тако, ако се §. 482. Грађ. Зак. буде стриктно примењивао само на случај за који је прописан, а то је само у спору о поништају тестаментa, ако по решењу неспорног судије на овај спор буде упућен онај, који са тестаментом није задовољан. У овоме случају рок за предају тужбе суду јесте шест месеци, а не онај који неспорни судија својим решењем одреди, и рачуна се од дана саопштења тестаментa, а не од дана извршности решења неспорног судије. Јер у оваквом случају решење неспорног судије не може мењати ни дужину рока, ни време од када почиње тећи, пошто је то законом утврђено. У осталом овакав начин измирења одредаба §. 482. Грађ. Зак. и чл. 91 Неспорних Правила не противи се ни чл. 91. ни

осталим одредбама Неспорних Правила, јер и неспорни судија не може одређивати дужи рок од два месеца, који је мањи од оног из §. 482. Грађ. Зак. и што је законска презумпција, да ће неспорни судија у сваком случају моћи донети извршно решење према чл. 91. и 92. Неспорних Правила пре истека шест месеци од саопштења тестаментна наследницима. — О. о. с. 19. децембра, 1911. год., Бр. 16672.

У Чл. 92 Правила о поступ. у неспорним делима истина стоји, да је онај, ко тражи наслеђе по закону слабији у праву од тестаменталног наследника, али само у том случају ако је тестамент сачињен у законој форми или му није оспорена истинитост. Према овоме судија је, доносећи решење о упућењу на парницу, дужан да да оцену и о самом тестаменту, да ли је исти истинит, па тек онда па реши, ко је слабији у праву, да ли закони или тестаментални наследник. — О. о. 29. марта, 1912. год., Бр. 3513.

При оцени питања, ко има да води парницу у случају сукоба више наследника на имање умрлога, судија је по ставу шестом чл. 92. Неспорних Правила дужан да да разлога по чему налази, да је једна страна јача у своје праву а друга слабија. При оцени овога питања, дакле, судија има да изнесе законске разлоге са којих налази једну страну за јачу у праву на наслеђе а другу за слабију и ову упућује на парницу. — О. о. 22. јануара, 1914. год., Бр. 371.

По чл. 92. Неспорних правила, тестаментални наследник јачи је у праву од бестестаменталних законских наследника, само онда, када тестамент има све законске погодбе и кад се истинитост његова неоспорова, иначе није тестаментални наследник јачи у праву од онога који по закону наслеђе тражи. — О. о. 7. јуна, 1921. год., Бр. 10084.

Чл. 92. а. Но ако права тестаменталних наследника међу собом или законских наследника међу собом у сукоб дођу, судија ће пошто

обе стране саслуша, ону на спор упутити, које би право на наследство слабије било.

Рок за вођење овога спора не може бити ни дужи и краћи од два месеца, по извршно-сти решења судијина.

Страна упућена на спор дужна је у течају овога рока поднети судији уверење суда, па је спор поведен. По истеку рока за вођење спора, ако се и уверење не поднесе, судија ће са другом страном расправу свршити.

Судија за неспорна дела не може извесно лице упутити, да поведе спор у извесноме року од дана пријема решења, већ кад нађе да је дотично лице слабије у праву, има му оставити рок у коме има за доказ свога права повести спор, али му се тај рок увек има рачунати тек од дана, кад дотично решење постане извршно. — О. о. 18. децембра, 1913. год., Бр. 3621.

Чл. 93. Ако упућена страна поведе парницу за одређено време, судија ће тада задржати расправу масе, док се поведена парница не сврши.

Но парничар међутим може тражити код суда обуставу заоставшег имања до свршетка исте парнице.

Ова обустава дозвољаваће се само према прописима Грађ. Суд. Поступка, кад исту тражи оно лице, које је већ добило управу над заоставшим имањем.

Чл. 94. Кад су наследници заоставшег имања са свим непознати, или су познати, али се у одређеном року суду не јаве; или, ако они, који су пропустили овај рок, не би хтели свој припадајући део наследства да приме, судија ће онда поставити маси браниоца и по званичној дужности позвати непознате наследнике огласом (Образац III.) да се за годину дана јаве и своја изјашњења о примању наследства поднесу; јер у противноме случају маса ће се распоредити и имање онима предати, који се као наследници јаве и своје право осведоче; а непримљени део наследства, или ако се нико за наследника не јави, онда и цело заоставше имање, као без наследника, судија ће држави предати.

Доцније пријављени наследници задржавају дотле своја права на заставше имање, док им оно по Закону Грађанском не застари.

Образац III. (Чл. 94. Правила за неспорна дела)

Оглас за позив непознатих наследника.

Сходно пропису Чл. 94. Правила за неспорна дела од Н. месеца Н. 1872. год., овим се обзнањује од стране старалачког судије суда округа Н. (вар. Београда) да је Н. Н. из Н. умро 23. Н. месеца и године Н. без завештања. Па како се не зна да ли умрли Н. има кога, који би заоставше имање његово могао по закону да наследи, — то исти судија позива овим свакога, који би по каквом год основу полагао право наследства на имање умрлога, да се за годину дана, од дана овог огласа, јави старалачком судији суда окр. Н. (вар. Београда) и доказе о својој праву поднесе, јер ако се до тога времена не јави, маса ће се умрлога, којој је сада одређен за браниоца Н. Н. распоредити

према онима, који се за наследнике јаве, и право своје на наследство докажу; па ће им се по том и издати све што би им од имања масеног као наследницима припало.

Потпис старал. судије.

№ _____

23 _____ Н

у Н.

Чл. 95. Како постављени бранилац тако и сви, којих се ствар тиче, не гледајући на то, што је судија наследнике огласом преко новина позвао, трудиће се да сваким могућним начином за непознате наследнике сазнају, па да то одмах судији јаве.

Чл. 96. Ако се и пошто протече огласни рок не пријави нико за наследника, судија ће позвати државнога правобраниоца, да се за државу о наслеђу изјасни, и ако има каквих тражбина из масе, да их са повериоцима пречисти.

Чл. 97. Ако ли је судији познат наследник, али се не зна где живи, то ће он таквом на-

следнику поставити заступника и одредити му рок, до кога се има постарити да за отсутствујућег наследника разбере где је, па ако то сазна, онда да га о наследству извести.

Но ако не би било изгледа да ће се отсутствујући моћи тако да пронађе или би покушаји остали без успеха, судија ће без одлагања, а по предлогу браниоца позвати преко новина (Образац IV) отсутствујућега, да се да годину дана или сам, или преко свога законно пуномоћника јави судији, да ли се наследства прима или не: јер после тога рока судија ће место њега саслушати о томе постављеног браниоца масе; па кад се овај изјасни да наследство за отсутствујућега прима, исто ће се код суда причувати, док се не докаже да је отсутствујући наследник умро или се судски за умрлога не огласи.

Образац IV. (Чл. 97. Прав. за несп. дела).

Оглас о позиву наследника, за кога се не зна где живи.

По наређењу чл. 97. Правила за неспорна дела од Н. месеца Н., год. Н.: овим се обзнањује од стране старалачког

судије суда окр. Н. (вар. Београда) да је Н. Н. из Н. умро 23. Н. месеца и године Н. и писмено завештање оставио, којим је за наследника свог имања одредио синове своје: Јована, Косту и Радисава. Али како се за наследника Косту не зна где се налази, то се он овим извешћује, да му је за стараоца одређен Н. Н., и уједно позива, да се за годину дана, од данас рачунећи, јави старалачком судији поменутог суда и изјасни, да ли се наследства прима; јер ако то не уради, не зна, да ће се и без њега, о маси умрлога са осталим пријављеним наследницима и постављеним стараоцем, распоред учинити.

Потпис старал. судије.

№ _____
22 _____ Н.
у Н.

Чл. 98. Издани оглас на наследнике (чл. 94. и 97.) приковаће се на судско здање и три пута у званичним новинама објавити; а према околностима може се и у страним новинама огласити.

Ако би требало овакве огласе за више маса издати, то ће се моћи за све један оглас направити. Таксу за огласе плаћа маса, или, ако је оглас за поједине наследнике издан, онда наплаћује се из дела ових наследника.

Чл. 99. Ако се наследник одрече наслеђа или се у прописаноме року не јави, онда се може за наслеђе пријавити онај, који за тим наследником долази.

Чл. 100. Кад се ко по преднаведеноме реду и доказима има да призна или огласи за наследника, или кад ко у путу редовнога спора за наследника признат буде, па се судији с извршном пресудом јави, онда ће га овај питати, да ли се и на који начин наслеђа прима, па ће према томе и поступати.

Чл. 101. Кад по преднаведеноме какво лице за наследника признато буде, и оно се изјасни како се наслеђа прима, судија ће о свему, како је ствар текла, и како се оно за наследника проглашава, издати од своје стране решење.

Одељак седми. О позиву поверилаца умрлога лица.

Чл. 102. Ако се повериоци умрлога нису пре судији пријавили, нити су с њима признати и несумњиви наследници учинили погодбу о начину измирења, него је остало, да се то учини после изјашњења наследника о пријему наслеђа, судија ће све повериоце умрлога (по обрасцу V) позвати да се до извесног дана са својим тражбинама и доказима пријаве.

Образац V. (Чл. 102. Правила за неспорна дела).

Оглас за позив поверилаца масе.

По пропису чл. 102 Правила за неспорна дела од Н. месеца Н. год. Н., старалачки судија суда округа Н. (вар. Београда) код кога се на расположењу налази маса Н. Н., који је 23. Н. месеца и године Н. умро без завештања, (и по себи писмено завештање оставио), овим позива све оне који би што по каквом год праву од исте масе тражити имали, да старалачком судији поменутог суда 27. Октобар

године Н. као на дан одређеног рочишта, или сами лично дођу, или место себе са уредним пуномоћством заступнике пошљу и све нужне доказе за своје тражбине поднесу; или напоследку да до истог дана написмено суду јаве: шта и по каквом основу од масе траже и чим право своје доказују; јер у противном случају, који се до означеног дана никако не јави, изгубиће право наплате из заоставшег имања масеног, ако се ово на измирење осталих на време пријављених поверилаца употреби осим случаја, у колико би му што од истог имања за залогу служило.

Потпис старалачког судије.

№ Н.

25 _____ Н.

у Н.

Кад маса има поверилаца и кад су се они као такви пријавили у масу са својим потраживањима, онда је неспорни судија, пре распореда имаовине масе, дужан да поступи према чл. 102., 103. и 104. Не-

спорних Правила, да у смислу ових законских наређења позове и саслуша масене повериоце па тек по том да у смислу чл. 108. и 109. Неспорних Правила чини распоред. — О. о. с. 4. јануара, 1907. год., Бр. 70.

Према прописима чл. 102., 103., 107. и 108. Неспорних Правила неспорни судија је дужан да одреди рочиште за стецај масених поверилаца, чим се појави питање о презадужености масе, па у случају да се утврди да се маса налази у презадуженом стању, тада да се обрати првостепеном суду ради отварања стецаја над масеном имаовином. — О. о. 4. јуна, 1912. год., Бр. 7704.

Питање о томе шта има да се ради са масеним имањем, да ли ће се исто ради исплате дугова продати или неће, да ли ће се исто на овај или онај начин уживати, као и све што се односи на управу са имањем, јесте питање фактичко, које има да се расправи по Зак. о старатељству, — и ова питања има да реши Несп. Правила.

старатељски, а не неспорних дела судија.
— О. о. 24. марта, 1911. год., Бр. 3963.

Чл. 103. На одређено рочиште морају се позвати и признати наследници, стараоци и браниоци масе.

Пријављене повериоце или оне, који би какво право на наследство полагали, судија ће протоколарно саслушати и протокол тога саслушања актама масе придружити.

У овом протоколу мора се назначити: име и презиме и место обитавања оваког наследника или повериоца или њихових заступника, шта траже и по каквом праву. Ако се тражење на исправи оснива, забележиће се и дан издања поднешених исправа.

Ако би пак који што на писмено тражио, то се овакве молбе имају у протоколу (ставити) забележити и сврх истих наследници или бранилац масе известити.

Кад се од стране заступника малолетника тражи деоба задружне имаовине с тога што се овом неразумно управља и она упропашћује, то судија, пре сваког доношења одлуке, у смислу тач. 7.

чл. 2. Правила о пост. у неспор. делима, треба претходно да извиди и утврди, у чему је то неразумно управљање и упропашћавање задружне имаовине. Пошто судија ово извиди и утврди, а то је потребно учинити ради правилније одлуке, тек по томе има да приступи расправи истакнутога питања, с погледом и на §. 492. Грађ. Зак. и чл. 103. Правила о пост. у неспор. делима, којим се законским прописима у основи признаје задругарима право на деобу и вршење овога права, које закон гарантује задругарима, не може се ничијом вољом спречавати. — О. о. 23. септембра, 1904. год., Бр. 8051.

Чл. 104. Почем повериоци умрлога нису дужни чекати на изјашњење наследника о пријему или одбачају наслеђа, и на распру њихову о томе ко ће имање да наследи, то судија може у договору са пријављеним наследницима поставити заступника маси и са овим пречистити тражбине њихове. Ако пријављени наследници не би хтели поставити браниоца, то

ће сам судија учинити и тражбине поверилаца пречистити.

При одређивању заступника, у решењу, морају се тачно определити његове дужности.

Чл. 105. Оним наследницима, који су по њиховом реду позивања на наслеђе или по доказима несумњиви, но који се из каквих узрока нису могли за наследнике огласити, може судија допустити, да они сами или преко заступника, — у место браниоца — (чл. 103.) — са повериоцима тражбине пречисте.

Ово се исто може допустити и другим наследницима, који за тим долазе (чл. 93 и 94. ових Правила).

Чл. 106. Ако се за рачун личних поверилаца продаје какво непокретно добро, које је интабулацијама или прибелешкама оптерећено, онда ће се обезбеђени повериоци пре, него што се новци распореде, нарочито позвати, ако се нису пре тога јавили.

Чл. 107. Пошто судија изда оглас (позив) на повериоце, одмах ће по званичној дужности наредити, да се из интабулационих књига из-

веду све на имању антабулиране тражбине, па овај извод осталим актима придружи и у протоколу за пречишћавање тражбина (протокол ликвидације) забележи све редом који је поверилац коју суму интабулирао.

Чл. 108. Све, што је доведе речено, важи само онда, ако се према пријављеним тражбинама и имовином стању умрлога не покаже, да је маса презадужена, те тако да се не могу да измире сви повериоци.

Покаже ли се противно, а стараоци или пунолетни наследници не предложе начин о измирењу поверилаца, на који би и ови пристали, онда ће се поступити као са презадуженим имањем.

Кад се повериоци и наследници нису сложили и предложили начин о измирењу поверилаца у смислу чл. 108. Неспорних Правила, онда судија нема законске могућности, да одлучује предају наслеђа наследницима пре него што би и пријављени повериоци масе били измирени пошто се по §. 490. Грађ. Зак. имаовина покојникова коју наслеђују наследници

има добити тек онда кад се и дугови умрлога, који на имању његовом и после смрти његове леже, исплате; а по чл. 116. Неспорних Правила наслеђе се наследнику може предати тек кад поднесе доказе, да је испунио све обавезе које су му, поред тестаментa и законом наложене, — а према напред изложеноме, једна од таквих обавеза је и исплата поверилаца умрлога и његове масе. Дата изјава наследника да се наслеђа примају без пописа, без утицаја је на право поверилаца, да се само из имаовине масе умрлога наплате у смислу одељка седмог Неспорних Правила. — О. о. 12. децембра, 1913. год., Бр. 3594.

Чл. 109. Кад се ствар појави онако како је речено у другоме ставу преднаведенога члана (108) онда ће судија огласити, да није надлежан за даљу радњу и јавиће случај првостепеном суду изложив му укратко стање масе према попису и процени, као и целу суму пријављених тражбина, а послаће му и онај протокол, на коме су пријављене све тражбине

поверилаца и изложене све интабулације и прибелешке.

Чл. 110. Кад се у случају чл. 109. судија огласи да је ненадлежан, онда се ова његова ненадлежност простире само на даљу расправу поверилачких тражбина и у односу на презадужено имање умрлога, али он не престаје да и даље по Закону о старатељству води бригу о личности малолетника и стараника.

Чл. 111. Кад распоред, који буде стецишни суд издао, добије извршну силу, онда ће га суд послати судији за ванпарнична дела, те да га овај актама масе придружи.

Чл. 112. Све што би се повериоцима по распоредном решењу суда имало да изда из презадужене масе, као и оно, што би судија за ванпарнична дела у кругу своје власти — кад он ствар расправља, решио да се изда, издаваће првостепени суд који чуве новце; а да би он знао, да је дошло време издавању новаца, послаће му се решење судије за ванпарнична дела, кад оно буде добило извршну силу.

Чл. 113. Повериоци који по овако извршним решењима буду имали што да примају, јавиће се суду у цељи исплате тражбина, и ове ће се тада исплаћивати оним редом, који је у решењима означен.

Одељак осми. О распореду појединих посмршних ствари за време докле се маса не расправи.

Чл. 114. Наследнику, или његовом законом заступнику, чије је право на наслеђе довољно доказано, судија ће предати заоставше имање на управу и старање.

Исти наследник или заступник масе може по дозвољењу судије како покретна тако и непокретна добра продати или заложити, тражбине уступити, или од дужника новце примати, ако је тако тестаментом наређено, или ако је нужно да се исплате погребни или иначе други трошкови, или да се отклоне очевидне штете или ако се ствари због несразмерних трошкова сачувати не могу.

Оном наследнику или његовом законом заступнику, за кога се јасно докаже да има неограничено искључно право на наследство и да имањем својим може слободно распо-

лагати, судија може предати и готовину масе и друге покретне ствари и дозволити му, да ово може било путем јавне власти или иначе и продати, ако је из осталог имања измирено све, што се имало исплатити и последња воља у свему извршена; или ако то интересована лица допусте.

Предаја наслеђа по чл. 114. и 119. Неспорних Правила бива тек онда кад наследник потпуно докаже своје право; те без тога судија о предаји наслеђа не може решавати. — О. о. 17. маја, 1912. год., Бр. 6750.

Кад је тестаментални наследник по решењу судије за неспорна дела повео спор противу законских наследника да тим путем докаже важност спорног тестамена, онда судија за неспорна дела не може расправљати питање о распореду наслеђа пре окончања поведеног спора о важности тестамена и одлучивати, да се имање преда наследницима у правно господарство и расположење, јер се, према чл. 114. Неспорних Правила, имање пре расправе масе може предати и то једино

на управу и старање наследнику онда, кад је његово право „довољно“ доказано. — О. о. 13. јануара, 1914. год., Бр. 4214. из 1913. год.

Према чл. 114. Неспорних Правила, неспорни судија не може се упуштати у питање о распореду наслеђа имаовине покојникове, па ни у питање о државини истога имања, до окончања спора поведенога за уништај тестаментa покојниковог. — О. о. 18. јануара, 1914. год., Бр. 29.

Чл. 115. Ако се заоставше имање из којег од оних у чл. 29. изложених узрока налази још под судским печатом, онда, ако се има продати, судија ће продају наредити и добити отуда новац послаће се првостепеном суду на чување, ако се по наређењу судије за ванпарнична дела нема одмах на друго што употребити.

По распореду новца, суд ће остатак новца по измирењу свију поверилаца послати старатељском судији за масу умрлога лица, чије је имање било продато. Уз шиљање новца, суд

је дужан писмено известити судију, шта је од имања продато, по којој цени, колико је новаца за распоред примио и шта је коме и на име чега издао.

На случај, да добивеним новцем не би били измирени сви повериоци, суд је поред овога извештаја дужан послати судији извештај, ко од поверилаца није још измирен и у којој суми.

Питање о томе, шта има да се ради са масеним имањем, да ли ће се истореди исплате дугова продати или неће, да ли ће се исто на овај или ониј начин уживати и све што се односи на управу са имањем, јесте питање фактичко, које има да се расправи по Зак. о старатељству, и судија за неспорна дела има да их расправи у својству старатељског судије. — О. о. 24. марта. 1911. год., Бр. 3963.

Одељак девети. О предаји наследства.

Чл. 116. Да би се наследнику могло предати наследство, он мора не само да је на исто доказао потпуно своје право, него мора и уверење поднети, да је према околностима

потпуно испунио све обвезе, које су му законом или завештањем умрлога наложене.

Судија ће се старати, да се докази о томе без оклевања прибаве, како би се предаја извршити могла, ако томе никакве препреке више не стоје на путу; у противном случају може наредити, да му се о томе накнадно доказ поднесе, где би му такав недостајао.

По чл. 116. и 126. Неспорних Правила наследнику се онда предаје имање кад испуни све обавезе по тестаменту и кад се исплате сви признати масени дугови, а за непризнате задржи довољна гаранција до свршетка спора; тек остатак преко свега тога ставља се на расположење наследницима. — О. о 1. маја. 1900. год., Бр. 4019.

Кад се повериоци и наследници масе нису сложили и предложили начин о измирењу поверилаца у смислу чл. 108. Неспорних Правила, онда судија нема законске могућности, да одлучује предају наслеђа наследницима пре но што би пријављени повериоци били измирени, пошто се по §. 490. Грађ. Зак. имовина покој-

никова, коју наслеђују наследници има добити тек онда, кад се и дугови умрлога који на имању његовом и после његове смрти леже, исплате; а по чл. 116. Неспорних Правила, наслеђе се наследнику може предати тек кад поднесе доказе, да је испунио све обавезе које су му, поред тестаментa и законом наложене, а према изложеноме, једна од таквих обавеза је и исплати поверилаца умрлога и његове масе. Дата изјава наследника, да се наслеђа примају без пописа, без утицаја је на право поверилаца, да се само из имовине масе умрлога наплате, у смислу одељка VII Неспорних Правила. — О. о. 12. децембра, 1913. год., Бр., 3594.

Наследнику чије је право на наслеђе довољно доказано, предаје се заоставице имање на управу и старање само тада ако никакве препреке не стоје на путу, али се њему по наређењу чл. 122. Правила за неспорна дела не сме ни у ком случају заоставштина предавати, ако би то било од штете за право уживања удовице, која на истој заоставштини има

право удовичког уживања. — О. о. 12. октобра, 1913. год., Бр, 2451.

Кад судија доноси решење о предаји наслеђа наследнику, у исто време својим решењем одреди и под каквим теретима исто наслеђе наследник има да прими, па му је поред осталог ставио у дужност и плаћање наследне таксе, онда је судија, с обзиром на чл. 24. Зак. о таксама, дужан да у своје решењу процентуално тачно определи, колику ће таксу наследник имати да плати и зашто, а не да произвољно ставља наследнику у дужност плаћање наследне таксе у опште, кад су Законом о таксама предвиђени разни проценти наследне таксе, а извесни наследници и ослобођени плаћања исте. — О. о. 6. фебруара, 1914. год., Бр. 942.

Чл. 117. По правилу судије су дужне позвати наследнике, да овакве доказе написмено поднесу, и одредити им за то нужни рок.

Чл. 118. При малим и мање заплетеним масама, има се судија старати, да се, у колико

је год могуће, прибави одмах све, што је за посао расправљања нужно, као: извештај о умрломе, попис заоставшег имања, изјава наследника о примању наследства, узајамно признање наследника о наследном праву, доказ о постојећим обвезама наследника, а према околностима и деоби наследства или извод о правом стању масе, и ово све да у једном протоколу по реду стави; нарочито пак ово се има учинити, где су наследници слабога стања, да се иначе због овога не би дангуби излагали.

Чл. 119. Но ако није ово могуће све једном приликом свршити, онда ће судија, пошто нужне припреме учини, како наследнике тако и друге којих се ствар тиче, позвати једнога дана и о расправи масе саслушати.

При већим масама, или где би то странама лакше било, судије их могу позвати, да на оно о чему се имају питати, и написмено одговоре као што могу писмене одговоре и на само рочиште донети.

Но ово треба избегавати при расправљању сеоских маса, осим где би то стране саме изречно захтевале.

Чл. 120. Заоставше имање оних лица, која су са државном касом рачуне водила, не сме се издавати пре, него се о томе извести оно надлежатељство, кога се тиче.

Чл. 121. Наследник, који је за таквог тестаментом наменован, дужан је тачку по тачку показати, у колико су тестаментом или кодицилом завештаоца учињене наредбе извршене.

Чл. 122. Но ни у ком случају не сме се заоставше имање издавати наследницима, ако би то било од штете за право уживања удовице, које њој припада по §. 412. Грађ. Зак. а тако исто не сме се издавати ни пре него испорукопримци прогласом или иначе о испоруци буду извештени.

Ако је онај, који има испоруку да прими малолетан, или се наводи под старатељством, или се за њега још не зна где је, — онда се испорука мора причувати на одређеном за то месту, а испорукопримац, ако се незна где живи, мора се о томе прогласом извести.

Наследнику чије је право на наслеђе довољно доказано, предаје се заоставше имање на управу и старање само тада,

ако никакве препреке не стоје на путу; али се њему по Чл. 122. Неспорних Правила, заоставштина ни у ком случају не сме предавати, ако би то било од штете за право уживање удовице, која на истој заоставштини има право удовичког уживања, о чему ће судија увек донети одлуку тек пошто саслуша како удову тако и наследника. — О. о. 12. октобра, 1913. год., Бр. 2451.

Кад решењем судије неспорних дела удова добије овлашћење да радњу свога покојнога мужа може продужити и водити даље под истом фирмом, онда јој је самим тим дато и одобрење, да фирму може потписивати и задуживати. — О. о. 12. априла, 1911. год., Бр. 4967.

Чл. 123. У свима случајевима кад наследнику није остављен закони део наследства или му је такови непотпуно остављен (§. 477 Грађ. Зак.) дужни су остали наследници и испорукопримци издати од свога дела онолико, колико по сразмери потребно буде, те да се тако закони део оном наследнику потпуно намири.

Чл. 124. Ако је умрли наименовао извршиоца тестаментa, онда је и овај дужан да са наследником у Чл. 121 и 122 поднесе уверење судији.

Чл. 125. Коначна расправа заоставшег имања по правилу не сме се одложити до деобе наслеђа баш кад би се малолетници или стараници за наследнике и пријавили.

Решење неспорног судије којим се чини распоред са заоставштином извесног умрлог лица, јесте само један формални акт власти, којим она, било на захтев појединаца било по званичној дужности, констатује права извесних лица на дотичну имовину путем наслеђа ма у ком виду. Оно као такво не може престављати услов за само наслеђивање, нити недостатак његов може кога овог права лишити. — О. о. 21. априла, 1911. год., Бр. 5467.

Чл. 126. Чим је наследник потпуно доказао право на наследство и све нужне обавезе испунио, има му се исто наследство издати, са масе стављени печат, ако је и то учињено, ски-

нути а расправа заоставшег имања за свршену прогласити и о томе наследнику уверење издати. У уверењу треба да се назначи;

1., име и презиме завештаоца и дан његове смрти;

2., име и презиме наследника, по каквом му основу наслеђе припада, и какву је изјаву и он о истоме дао; а ако учествује више наследника, онда се мора назначити колико коме од наслеђа припада, а при томе напоменути и деобу, ако је она још пре предаје имања преузета;

3., да ли заоставше имање припада наследнику на слободно употребљење, или је он у уживању плодова и располагању имања ограничен у неколико завештањем умрлога, у опште дакле означити све, што ће за сазнање ствари коме год од тичућих се лица нужно бити;

4., ако је наследник малолетан или је стараник, и то се мора јасно означити.

Решење о предаји наслеђа извршно је у року од 15 дана, од дана када је свима интересованим лицима достављено ако на исто не би било жалбе.

Интересована лица не могу се користити решењем о наслеђу ако поред клаузуле да је извршно није стављено и да је сва такса плаћена.

Образац VI (Чл. 126. Правила за неспорна дела)

Уверење о предаји заоставшег имања.

Пошто је учињен распоред са масом Н. Н. из Н., који је 23. Н. месеца и године Н. умро и писмено завештање оставио (или без икаквог завештања умро), — то потписани старалачки судија суда округа Н. (вар. Београда) сходно завештању умрлога издао је заоставше имање наследнику његовом Н. Н. из Н. који се под 23. Н. месеца и године изјаснио на протоколу код Н. да се прима наследства са пописом (без пописа) имања; (или издао је Н. Н. и Н. Н. као законим наследницима умрлога на равне делове); и овим исту масу за свршену оглашава.

Потпис старалачког судије.

№ _____

27 _____ Н.

у Н.

Правилно је то, да према Чл. 126. Неспорних Правила неспорни судија издаје уверење о наслеђу, али је погрешно то, да само уверење издато од неспорних дела судије, може бити доказ о томе, да ли је ко наследник умрлога лица. Јер неспорни судија издаје овакво уверење само у случајевима где је тражена његова интервенција, за расправу заосталог имања од умрлог лица, те према томе нису исклучени случајеви у којима се положај наследника може доказивати и другим средствима, која би утврђивала постојање законских основа и факата, потребних да одреде положај једнога лица као наследника, а на основу којих и неспорних дела судија издаје уверење о томе. Наследник постаје наследником по самом закону, и у тренутку саме смрти онога кога наслеђује (§. 394. Грађ. Зак.), а не прогласом од стране суда за наследника. — О. о. 27. априла, 1911. год., Бр. 4695.

Према Чл. 126. Неспорних Правила судија са неспорна дела издаје уверења о наслеђу. Али како неспорних дела судија

издаје овакво уверење само у случајевима где је тражена његова интервенција за расправу заосталог имања умрлог лица, то према томе нису искључени случајеви у којима се положај наследника може доказивати и другим средствима, која би утврђивала постојање законских основа и факата, потребних да одреде положај једнога лица као наследника, а на основи којих и неспорних дела судија издаје уверење о томе. Наследник постаје наследником па самом закону и у тренутку саме смрти онога кога наслеђује, а не прогласом од стране судије за неспорна дела, — §. 394. Грађ. Зак. Према томе, није само уверење неспорних дела судије једини доказ о томе, да ли је ко наследник умрлог лица. — О. о. 13. новембра, 1911. год., Бр. 11719.

По Чл. 126. Неспорних правила распоредно решење о наслеђу мора јасно да садржи, да ли заоставше имање припада наследнику на слободно располагање или је у уживању и располагању ограничен, поименце чијим и каквим правом и у ко-

лико. — О. о. 1. септембра, 1912. године, Бр. 10120.

Чл. 127. Пошто се сврши расправа заоставшег имања, сва акта, која се на масу одnose, остају код суда, а овај ће дужан бити сваком, кога се тиче, издати оно, што би који затражио да му се од истих акта било на увиђење или у препису даде.

Квите о плаћеним погребним и другим трошковима, као и о плаћеним дуговима заоставшег имања, а тако и све друге исправе, које суду нису потребне, имају се наследнику издати.

Чл. 128. Ако се по свршеној предаји нађе још што од заоставшег имања, које пре није било познато, онда ће судија и о томе нужно наређење учинити. Но при овоме неће нужно бити, да се наследници наново питају о примању имања и друга предаја имања чини.

Чл. 129. Ако се по свршеној предаји наследства пронађе завештање, то се оно има предати судији, који ће га по том обзнанити и у акта оставити.

Ако учесници затраже издаће им се препис овог завештања (Чл. 41., 43. и 47.) Нова пак расправа наслеђа овде се неће чинити.

Но лица која би могла имати права из објављеног завештања, и која при објави истога не би била, морају се о том известити, а њима стоји на вољи да своје право на наслеђе редовним путем доказују и парницу поведу против притежаоца завештаног имања.

Одељак десети. О деоби наследника.

Чл. 130. Наследницима умрлога у инкоксном стању, били сви пунолетни или са малолетнима стоји на вољи да се деле, или у заједнини да остану.

Чл. 131. Деоба пунолетних наследника, и како ће се она извршити, не тиче се судије за ванпарнична дела; али кад има малолетних или стараника са пунолетнима у заједнини а деоба мора да се чини, судија ће се старати, да малолетни и стараници при деоби буду законо заступљени (Чл. 75. Зак. о старатељству.) По томе ако они немају староца, овај ће им се поставити.

Чл. 132. Ако пунолетни наследници изјаве да желе да остану са малолетнима у заједнини, судија за ванпарнична дела одобриће ову заједнину, ако с друге које стране не буде противних предлога или ако корист малолетника противно томе не налаже.

Пунолетници морају судији за ванпарнична дела да покажу начин, на који остају са малолетницима у заједнини, да ли ће т. ј. ови у свему приплоду дела имати, и да ли од тада састављају задругу, или иначе остају заједно и како.

То што је један од наследника постао пунолетан није разлог за деобу, и судија пре него што би у оваквоме случају донео своје решење има да саслуша како староце тако и пунолетног наследника нарочито о оклоностима о којима се говори у ставу другом Чл. 132. Неспорних Правила. — О. о. 13. априла, 1912. год., Бр. 3655.

Чл. 133. Ако по наведеноме малолетници остану са пунолетнима у заједнини и утврде задружно стање, онда престаје свака даља

радња судије за ванпарнична дела, и он ће тада и стараоца ако је наменован од дужности разрешити.

Чл. 134. Ако се удовица умрлога, уживајући мужевље имање, не би могла сложити са пунолетним наследницима, па би тражила деобу за малолетну децу, с којом би рада била да живи заједно, судија за ванпарнична дела одобриће ову деобу, ако би на то пристали пунолетни наследници, о чему се они морају пре деобе да саслушају, и наредиће, да се део малолетника узме у попис; у противном случају упутиће удову, да деобу тражи путем спора код редовног суда, а даља његова радња управљаће се према томе како се ова ствар код суда свршила буде.

Чл. 135. Судија за ванпарнична дела не само што мора да зна за сваку деобу, која се тиче малолетника и стараника, него ће се бринути и о томе, да они добију део, који им по закону припада; и зато, ако би било спора шта у деобу мора да уђе, упућиваће стараоца или заступника на редовни суд.

По Чл. 135. Неспорних Правила у случају деобе задругара, која би се и малолетника тичала, судија за неспорна дела стараће се о томе, да малолетници добију део који им по закону припада, а ако би било спорно шта у деобу мора да уђе, онда се то редовним судом има да расправи. По Чл. 138. Неспорних Правила, ако се деоба мора да врши код избраног суда судија за неспорна дела издаје решење у коме ће поред осталог бити наложено и то, шта ће у деобу да уђе, и са таквим решењем обратиће се заступници малолетника полицијској власти зарад састава избраног суда. Према томе суд не може потврдити деобу избраног суда у оваквом случају, кад нема решења судијиног у смилу Чл. 138. Неспорних Правила, и кад судија деобу не одобрава. — О. о. 9. фебруара, 1907. год., Бр. 1345.

По Чл. 131., 135., 146. и 138. Неспорних Правила, судија је дужан у случају деобе задруге у којој има малолетника или стараника, побринути се да ова лица,

која стоје под особитом заштитом закона, добију део, који би им по закону припадао. Ово је могуће контролисати и проверити само тако, ако се претходно сем личних односа извиди и то, шта од имовине у деобу мора ући, шта је старина а шта је приновак, како ће се старина а како принов делити, једном речју, како ће се деоба чинити. — О. о. 19. априла, 1921. год., Бр. 3648.

Чл. 136. Судија за ванпарнична дела прицени, да ли су малолетници приликом деобе са пунолетницима добили део, који им по закону припада, или нису, имаће предочима наређења Грађ. Законика (глава XIV, о деоби.

Чл. 137. При деоби морају бити с једне стране старалац и помоћни старалац, а с друге остала лица, која имају учешћа у деоби, или њихови пуномоћници; сама пак деоба може се извршити, ако не иначе а оно по одредби §. 434 Грађ. Пост. Судског.

Чл. 138. Ако се деоба мора да врши код изборног суда, — (по §. 434. Грађ. Пост. Судског) — то ће судија за ванпарнична дела, пошто расправи у договору са стареоцима шта ће у деобу да уђе (Чл. 134 и 135), издати решење, у коме ће бити изложено поред осталог и то, шта ће ући у деобу. С оваквим решењем обратиће се старалац полицијској власти зарад састава изборнога суда.

По смислу чл. 138. Неспорних Правила у решењу старатељског судије о деоби мора бити изложено шта ће поименце ући у деобу и на какав ће се начин које имаће делити по сагласију. А тим решењем треба и деоба да се нареди. Па кад у решењу старатељског судије није поименце изложено шта има ући у деобу и на какав ће се начин и које имаће делити по сагласију, а истим се и не наређује деоба већ се само овлашћују заступници малолетника да могу деобу извршити, то такво решење не вреди. — О. о. 22. марта, 1908. год., Бр. 2985.

Чл. 139. Што на деоби припадне малолетнима или стараницима пописаће се особено,

и овај списак послаће се судији за ванпарнична дела.

Део трећи. О усвојењу, позакоњењу и отпуштању деце испод очинске власти.

Чл. 140. Усвојење бива на начин како је прописано у Гл. III. Грађ. Законика пред судијом за ванпарнична дела.

Где се усваја малолетни поступиће се по Закону о старатељству. (Чл. 75. и 94.).

Пунолетно пак лице мора се само да изјасни о свом усвојењу. Ако му је закони отац жив онда је потребно и овога саизвољење.

Чл. 141. У случајима, где је за усвојење нужно судско саизвољење, молба о усвојењу поднеће се надлежном судији за ванпарнична дела, заједно са писменом, које треба да је начињено по пропису §. 145. Грађ. Законика; и тада судија је дужан да испита породичне односе и године поочима или помајке, као и лица, које се усваја.

Чл. 142. Кад се усвојење потврди, судија ће од поднесеног писмена, или ако је приста-

нак на усвојење свршен код суда, од преписа овог протокола о пристанку, предати по један комад како поочиму или помајци, тако и по синку или његовом заступнику, а од поднесеног писмена судија ће и за суд један комад у препису задржати.

Чл. 143. Родитељи могу своје ванбрачно дете да позаконе по начину како је прописано у §. 134. тач. 3. Грађ. Зак. и Чл. 94. Закона о старатељству.

Кад судија нађе, да нема потребе да се поступи по Чл. 143. — 145. Правила за неспорна дела, пошто је по тач. 2. §. 134. Грађ. Зак., самим ступањем у брак родитеља ванбрачнога детета, оно постало брачно, то је решењем својим требао то да констатује, како би се на основу истога могла тражити поправка црквених књига. — О. о. 1. фебруара, 1911. год., Бр. 1256.

Чл. 144. Молба се подноси као и при усвојењу надлежном судији, а овај ће је са својим мишљењем спровести Министру Правде, који

ако не буде каквих препрека, подноси то са својим мишљењем на решење владаоцу.

Чл. 145. Решење владаоца од онога дана кад је издато, добија закону силу. О овоме решењу владаоца судија ће известити дотичне стране и наредиће, да се исто решење у књигу рођених заведе.

Чл. 146. Да се дете од очинске власти ослободи отац је дужан у случајима, где се по §. 152. Грађ. Зак. тражи и судско одобрење, да то представи надлежном судији.

Нађе ли судија да је корисно по малолетника да се од очинске власти ослободи, и да ово ослобођавање није скопчано ни са каквом злоупотребом, он ће то дозволити и о томе издаће решење обема странама.

Од дана, кад ово решење малолетни прими, он се у односу своје личности и имања равна пунолетном лицу; а кад решење буде извршено, судија ће, на очев трошак, и огласом објавити да је малолетни признат за пунолетнога.

По чл. 112. Зак. о старатељству питање о оглашавању пупиле за пунолетну

и пре навршене двадесет и прве године решава старатељски а не неспорних дела судија. — О. о. 18. марта, 1911. год., Бр. 3730.

Чл. 146. а. Ако би удата жена имала да изврши какав правни посао за њу користан, а муж јој за то не би хтео дати одобрење које је по закону потребно, она се може обратити неспорном судији да јој он то одобрење да.

Ако по оваквој молби судија по претходном извиђају и оцени доказа и навода мужа и жене буде нашао, да је недавање потребног одобрења од стране мужа безразложно и по интересе женине штетно, или ако буде нашао, да жена услед његове правне неспособности не може добити одобрење које јој је потребно, — он ће јој то одобрење моћи дати својом одлуком, коју ће доставити и мужу или његовом заступнику кога ће сам одредити, ако раније није одређен и тако дати могућности за употребу правног средства противу одлуке.

Део четврти. О званичним сведочанствима у опште и потврђењу писмених исправа, срањивању преписа са оригиналом, потврђивању и издавању исправа.

Чл. 147. О свима делима, по којима је што код суда рађено, и од којих се акта у суду налазе, судија ће на захтевање страна издавати овима она сведочанства, која и у колико дотичне стране у својим правним пословима желе да употребе.

По несвршеним делима оваква уверења, издаваће сам суд.

Но ако би се тражила таква уверења, која би се морала преписивати из судских пресуда, решења или наредаба, ни суд, ни ванпарнични судија, странама таква уверења неће издавати већ ће их упућивати да траже препис истих било да сами изврше, било да се у суду изврше. За препис ових одлука придржаваће се прописа §. 148. Грађ. Суд. Пост.

Чл. 147. а. Ако би страна поднела суду какве било доказе, па за тим повраћај истих тражила, за решавање о томе: да ли ће се поднети докази вратити или не, било по свршеним

било по несвршеним предметима, надлежан је сам суд, ако су њему била предата, а старатељски и неспорних дела судија ако су њему била предата.

Чл. 148. Уверења о закону, који влада у Србији, издаваће Министар Правде онима, којима би нужна била за тражење и одбрану својих права у иностраној држави.

У оваквим уверењима мора се закон, који постоји, тачно да означи и његова садржина од речи до речи испише без икаквог објашњавања или примене тога закона на какав извештан случај.

Чл. 149. Све исправе, које по пропису закона морају бити државном влашћу потврђене или оверене било по званичној дужности или кад то која страна захте, власти ће, како судске тако и полицијске, у кругу своје надлежности потврђивати или оверавати по правилима, која су овде прописана.

За потврђивање тапије надлежан је суд а не неспорни судија. — О. о. 29. септембра, 1880. год., Бр. 3832.

Пошто је по §. 11. Трг. Зак. за потврду трговачких књига у опште надлежан суд београдеко-трговачки, то је за исте послове у унутрашњости надлежан првостепени суд, пошто он по §. 7. Зак. о устројству првостепених судова расправља и трговачке послове. Према томе је у унутрашњости за потврду трговачких књига надлежан дотични првостепени суд а не судија за неспорна дела. — О. о. 2. априла, 1899. год.; Бр. 2993.

Прописом чл. 149. Правила за неспорна дела од 13. децембра, 1872. год., стављено је у дужност неспорном судији, да оверава све исправе, које по пропису закона морају бити државном влашћу потврђене или оверене; према томе неспорни је судија надлежан и за потврду трговачких књига и ако је у §. 11. Трг. Зак. речено, да трговачке књиге морају бити потписом и печатом судским утврђене, јер су речена Правила издата после Трговачког Законика, те се има узети да је потврда исправа у опште по чл. 149. Правила, пренета у надлежност неспорног су-

дије. — О. о. 24. јануара, 1911. године, Бр. 743.

Чл. 150. Страна, која то захтева, мора лично или преко пуномоћника да предстане власти, које ће је о томе протоколарно са-слушати. Но може то и написмено тражити, само у том случају власт, која прими писмено, забележиће на истоме: да ли га је поднео сам молилац или његов пуномоћник, пошто се о њиховој личности претходно увери, и ово ће потписати и сам доносилац.

Кад суд прима одустанак од тужбе не на рочишту, већ на просту представку тужиоца, онда је то један ванпарнични посао и суд је према чл. 150. Правила о пост. у неспорним делима дужан да се уверава о истинитости личности. Што се по пословима који се врше на самом рочишту претходно не тражи нарочита потврда идентичности лица, разлог је тај што је ту тачно одређен дан и час предстанку свих интересованих лица и што и у јавности извиђаја има велике гаранције противу обмане која би иначе била лако

могућа. — О. о. с. 9. октобра, 1904. год.,
Бр. 8015.

Чл. 151. Исправу, коју једна страна или више-них начине или издаду, судија за ванпарнична дела, или званичник полицијски, приликом потврђења прочитаће странама од речи до речи позваће их, да се изјасне: *је ли што њихова воља* (сагласије). Ако се примети да садржина исправе није јасна и разумљива ма којој страни (н. пр. лицу неписменом и неугом) пустиће се да она по свом начину говора и схваћања све оно каже, што ваља у исправи да буде; па ако се примети да се њен говор не слаже са садржином исправе, исправа се неће ни потрђивати, него ће се стране упутити да донесу другу исправу.

Но ако је ова несагласност само у једној тачки исправе, нарочито кад је она од више тачака, власт ће по одобрењу стране ову тачку исправити у додатку свог утврђења, и ову измену назначити не само у протоколу — где ће се и то означити да је исправа од речи до речи странама прочитана — него и у препису што остаје у надлежateljству.

Ако је оригинална исправа без преписа поднешена, онда ће исту потврђујућа власт дати да се препише на трошак дотичнога лица.

Чл. 152. Ако од преставших страна једна или друга не зна српски а судија или званичник полицијски не би опет знао њихова језика, те ће се, ако саме стране не доведу тумача, позвати који зналац од грађана да ствар протумачи. Све ово значиће се и на протоколу, на коме ће се и тумач потписати, а исто тако назначиће се и у самом потврђењу.

Чл. 153. Осим случаја кад се што само са оригиналом сравњава и оверава, у свима осталим случајима потврђења исправа, морају власти познавати лица, која исправе поднесу и поступиће по чл. 151. ових Правила.

Чл. 154. Уговори законом забрањени, неће се смети потврђивати.

Чл. 155. Ако је која уговарајућа страна разума лишена, или би какав телесан недоста-так искључивао њену способност за уговарање, на шта такође треба власти да пазе приликом

потврђивања, онда се неће допустити, да се она на што обвезује или какав за се у опште теретан уговор веже (Чл. 138 и 141 Зак. о старатељ.).

Исто тако, и ако би лице, способно за уговарање, у времену кад је предстало власти због потврђења исправе, било у таквом стању да не би способно било да схвати садржину исправе или онога, на шта се обвезује и уговара, као: ако је у пијанству, или јаком душевном потресу, — власти исправу неће потврђивати догод то стање не престане.

Чл. 156. Ако исправу издају општине, цркве, манастири, еснафи, разна друштва и т. д. — онда приликом потврђења ваља пазити на постојећа устројства и прописе како ова друштва по њиховој природи морају и треба да буду заступљена.

Док преставници ових моралних личности не докажу да су власни заступати их, дотле власти исправе, које они поднели буду, неће потврђивати.

Чл. 157. При потврђењу пуномоћства т. ј. уговора, којим једна страна овлашћује кога,

да за њу може што пуноважно да учини, није потребно да предстаје власти опуномоћена страна. То исто важи и за све друге једностране обвезе, које у рукама друге стране јесу доказ о обвезаности издавача, као: о потврђењу облигација, квита, одобрењу интабулација и томе подобна.

Чл. 158. Кома исправе нестане (§. 204. Грађ. Суд. Пост.), може да тражи код судије за ванпарнична дела, да му се нова изда, и судија ће тога ради позвати дотично лице, па ако ово не пристане да другу исправу изда, упутиће другу страну, да то код суда парничним путем тражи.

Чл. 159. Преписи, који имају да се потврде, морају се најпре тачно са оригиналом да сравне. Ови преписи, колико је више могуће, морају бити једнаки са оригиналом и у самом правопису, разликујућим знацима, скраћивању као и реду сами писмена.

Ако су места у оригиналу измењана, избрисана, уметнута или на крају додата, то се мора и у препису назначити. Исто тако и о поцепаним, или по спољном облику очито по-

дозривим исправама у потврђењу казаће се какве су, а и то ће се напоменути: да ли је исправа која је преписивана оригинал или само потврђен препис; даље означиће се место, где се поднешени оргинал наводи, или име оне стране, која га је поднела, и дан потврђења; и на послетку биће судом потписана и званичним печатом утврђена.

То исто важи и за потврђење извода из трговачких, занатлијских и фабрикантских књига, а уз то ће се означити и то: која је књига, н. пр, дневник, партијалник и т. д., је ли потврђена судом и кад, да нема каквих дометака, брисаних и помрчених речи, или чега другог што би из природног реда књиге излазило; затим, је ли извод у целости или је тек неки део, и има ли сабране суме.

Потврђењу преписа, који није од оргиналне исправе, већ од преписа њеног, има места само онда, кад је у првом препису све оно казано, што је напред означено, а иначе се мора поднети оргинал.

Чл. 160. Оверење истиности онога, што је писано или потписа у оргиналној исправи, тражи-

ће се код полицијске власти или судије за ванпарнична дела, и то или писмено или усмено.

Власт је дужна да лице, које оверење тражи лично на протоколу саслуша о томе: да ли признаје да је писмено само написало или потписало.

Ако власт издаваоца исправе не познаје, мора се сведоцима два способна сведока, које познаје, и које ће издавалац довести, уверити да је он лице за које се издаје (Чл. 146).

Оверење се назначује на самој исправи, која је зато поднешена, и то у онакој форми каква је прописана и за друга званична оверења.

О прављењу и примању шестаменша.

Чл. 161. У надлежност судије за ванпарнична дела спада прављење тестамена, признавање већ написаних тестамената и примање тестамена ради чувања у суду.

Чл. 162. Кад завешталац хоће да му суд тестаменат напише пријавиће се ради тога судији за неспорна дела, који је дужан тај посао са писаром извршити.

Пре него што се отпочне писање тестамен-та завешталац ће бити дужан, ако га судија лично не познаје привести два сведока, који имају својства потребног по закону за способне сведоке, који ће утврдити личност завештаочеву.

Ако је завешталац тестамената неписмен или неби могао да своју изјаву напише због слабости, онда ће га потписати лично судија и назначиће зашто завешталац није сам тестаменат потписао.

После написане и потписане последње воље завештаочеве, саслушаће се завешталац особено, како жели да се са тестаментом поступа: хоће ли да му се одмах преда или да остане на чување у суду.

У првом случају предаће му се тестаменат одмах и то ће се у протоколу означити: у другом случају поступиће се по Чл. 164. ових Правила.

Чл. 163. У случају немогућности личног предстанка; судија за ванпарнична дела и његов писар биће дужни у свако доба, као и у саме празничне дане и недељне по позиву отићи у

кућу болнога и његову последњу вољу саслушати и написати.

Судија ће у овом случају поступити по Чл. 162. и 164. ових Правила, само што тада реверс издаје сам судија.

Чл. 164. Ако тестаменат није написан и потписан од самог завештаоца у смислу §. 430. Грађ. Зак. већ по жељи завештаочевој написан од стране другог лица, онда је по §. 422. Грађ. Зак. потребно, да такав тестаменат завешталац призна за свој пред судијом за неспорна дела или градским или среским судијом.

Кад се овако написан тестаменат поднесе судији, он ће га завештаоцу прочитати и од њега узети реч: признаје ли прочитани тестаменат за свој и је ли у њему изјављена његова последња воља. За тим ће ту изјаву ставити са писаром на протокол

Ако судија завештаоца лично не познаје, овај ће бити дужан да приведе два лица, која по закону имају услова за способне сведоке, да личност завештаочеву потврде.

Завешталац треба лично да потпише изјаву на протоколу, којом је признао тестаменат за

свој, а ако је неписмен или не може да потпише због другог каквог узрока, потписаће га сам судија и назначити зашто завешталац није лично дао свој потпис.

На истом протоколу морају бити потписани и сведоци — познаваоци завештаоца.

На самоме тестаменту судија ће ставити потврду, да је тестамент завештаоцу од стране судије прочитан и да га је завешталац признао за свој. Тако исто ставиће се на самом тестаменту дан, месец, година и нумера протокола.

Ако се тестамент састоји из више табака, мора бити прошивен и печатом судским утврђен, а у потврди означити колико табака тестамент обухвата.

Овако начињени тестамент, завешталац може одмах по признању и потврди од стране судије узети, а може га оставити и суду на чување.

У првome случају на самоме протоколу на коме је тестамент признат, констатоваће се под овером судије и писара, да је он одмах предат завештаоцу, који ће пријем потврдити својим потписом, ако се може потписати у противном потписаће га судија

У другом случају судија ће тестамент завити, завој судским печатом затворити и на завоју написати: чији је тестамент, кад је признат и која је нумера протокола.

По овоме ће издати налог рачуноводству да тестамент чува у судској каси и да молиоцу изда реверс о примљеном тестаменту на чување.

Рачуноводство суда дужно је водити нарочити списак тестамената, који се у суду на чување налазе.

У томе списку мора се тачно означити име и презиме завештаоца чији је тестамент, одакле је завешталац, дан, месец и година кад је примљен тестамент на чување и деловодна нумера, под којом је заведено саслушање завештаочево. Број тога списка увек ће се ставити на реверсу, који се завештаоцу издаје.

Чл. 165. Ако је тестамент — признат пред градским или среским судијом важи и за тај случај све што је изложено у претходном члану, само ће судија лично дати завештаоцу реверс за примљени тестамент, који ће послати неспорном судији ради чувања у суду.

Неспорни судија поступиће даље како је у претходном члану наређено, а градском или среском судији послаће у најкраћем року одговор о пријему тестамената са означањем под којим је бројем остављен на чување у судској каси.

Чл. 166. Судија за неспорна дела дужан је примити ради чувања у суду сваки тестаменат, који му је завешталац лично донео и изјавио протоколарно да га је сам написао и потписао, или ако је тестаменат раније био пред судом признат.

Овако предат тестаменат био отворен био затворен, судија ће завити, завој судским печатом затворити и на завоју написати чији је тестаменат, датум предаје и нумеру протокола.

За тим ће се даље поступити по Чл. 164.

Чл. 167. Ако судија онога, који му тестаменат донесе да се у чуду чува, или онога, који тражи, да му се тестаменат у суду начини, или онога, који поднесе већ написани тестаменат, па жели да га у суду призна са свој или најзад онога, који по реверсу тражи, да му се тестаменат врати, — лично не познаје,

— мора се о њему најпре да извести од два лица, која га познају и то ставити на протокол, који ће и ови познаваоци потписати.

Ови познаваоци морају имати услове, који се по закону траже за способне свдоке.

Чл. 168. Кад је судија позван да завештаоца о последњој вољи саслуша и исту написано стави, било у суду било ван суда, као и у случају кад му се поднесе већ написани тестаменат ради признавања, он ће бити дужан да пази не само на то, да ли завешталац може правити тестаменат (§. 426. Грађ. Зак.) него и на то, да његова последња воља буде у свему саобразна закону, како би тестаменат могао опстати. За то је судија и у праву и у дужности да завештаоца обавести, ако би он хтео ма у чему да прекорачи законске прописе, који његову вољу у располагању имањем ограничавају (гл. XII Грађ. Зак.); а пазиће и на то, да воља завештаочева буде јасна и опредељена и да у тестаменту не буде двозначењих речи и сумњивих израза.

На случај да се овом приликом код завештаоца приметити у његовом говору и поступ-

цима таква радња, која би дала повода судији сумњати у душевно здравље завештаоца, судија ће пре писања тестаментa или пре признавања написаног тестаментa од стране завештаоца, призвати лекара о трошку овога, који ће констатовати његово здравље.

Лекар своје мишљење даје увек на протоколу код судије, који протокол судија оверава.

Ако завешталац на преглед лекарски неби пристао, судија ће то у протоколу констатовати и молиоца одбити од тражења да му се тестаменат напише или да написан призна.

У ставу другом Чл. 168. Правила о поступ. у неспорним делима судија је овлашћен кад посумња у душевно здравље завештаоца, да од признатих лекара прибави мишљење о истоме. А кад и лекари не даду прецизно мишљење, онда да поступи у смислу наређења тач. 12. чл. 26. Зак. о уређењу санитарске струке, и да дотично лице упути у најближу болницу на посматрање, а управа болнице имала би дужност да поступи даље по закону, — и тек пошто се на основу таквог поступка буде прибавила констатација о душевном здра-

вљу завештаоца, тек тада наступа даља дужност судије у погледу тражења, да му се тестаменат напише. — О. о. 29. фебруара, 1912. год., Бр. 3001.

Чл. 169. Тестаменат предат суду на чување, остаје у суду, до год смрт завештаочева не да повода да се отвори.

Ако завешталац захте мора му се тестаменат вратити, пошто он врати реверс.

Завешталац, који жели да му се тестаменат из судске касе врати, предстаће лично судија за ванпарнична дела, о томе ће се на протоколу саслушати и поднети реверс о предатом тестаменту.

По саслушању, судија ће издати налог рачуноводству, да се тестаменат из судске касе изда завештаоцу, а да свој реверс уништи.

У списку тестамената рачуноводство ће одмах у примедби ставити дан, месец, годину и нумеру одлуке судије по којој је тестаменат враћен.

Ако је завешталац неписмен или се због болести не може потписати, на ово тражење да му се тестаменат врати потписаће га сам

судија; а ако је завешталац непознат мора привести и два сведока, који по закону имају услове за способне сведоке, који ће утврдити његову личност.

Чл. 170. После смрти завештаоца тестаменат из судске касе не сме се ником издати. Сам поднети реверс може бити само повод за отварање тестамената, а никако доказ и о праву на тестаменат.

Без доказа о смрти завештаоца — умрлице, и ако је реверс поднет, судија нити ће тестаменат из судске касе вадити, нити ће обзнањивати.

Ако се тестаменат узима из судске касе услед смрти завештаоцеве, судија ће о томе претходно донети одлуку, а рачуноводство је тада дужно тестаменат из судске касе извадити и предати га лично судији. У своме списку рачуноводство ће по овоме, а у примедби, означити да је тестаменат предат судији означивши дан, месец, годину и нумеру протокола по коме је судија тестаменат тражио да му се изда.

Кад год се тестаменат оставља на чување код суда завештаоцу се на захтев мора понаплати таксе издати оверен препис тестамената.

Пошто судија обзнани оригинални тестаменат примљени од судског рачуноводства, вратиће га понова рачуноводству на чување у судској каси. Оригинални тестаменат не може се шиљати другом, помоћном, суду ради саопштења заинтересованом лицу, већ ће се ово саопштење вршити по овереном препису тестамената. На оригиналном тестаменту који је обзнан судија ће ставити своју забелешку о тој обзнани.

Чл. 171. Ако завешталац незна српски, а судија опет не разуме језик завештаоца, (о чему ће се пре него пође извести од позивача), онда ће позвати способно лице, које језик завештаоца разуме, и које иначе има својства способнога сведока, па ће преко овога пред два сведока сазнати вољу завештаоцеву и остало што му ваља знати.

Сведоци морају знати језик завештаоца. На оваквом тестаменту потписаће се тумач, а судија ће забележити како је преко њега о последњој вољи завештаоца саслушао и тестаменат написао.

Чл. 172. Ако је болник странац, а имао би каквих важних исправа и писмена, ствари и новаца, може га судија понудити да то даде суду на чување; а по увиђеној потреби може и сам све његове ствари запечатити печатом суда, који ће понети, па све ово предаће на чување или лицу код кога је болник, или ће собом понети, пошто пред сведоцима и лицем, код кога је болник, одвоји, преброји и попише шта собом носи, од чега ће за тим и списак у суду направити и у протокол завести.

Закључење.

Чл. 173. Све таксе по неспорним делима наплаћиваће се према постојећим о томе законим наређењима.

НАСТАВЉЕЊЕ

општинским властима, како о прибављању и поднашању извештаја о смрти каквога лица из њихових општина тако и за пописивање имања таквога лица

од 29. јануара, 1873. год., С № 416. — П № 980.

Прописом Члана 24. Правила о поступању у неспорним делима, која је Министар Правде под 23. Дек. 1872. год. на основу законодавног овлашћења од 25. Октомбра прошле године прописао, општинским (а у извесним приликама и полиц.) властима стављено је у држности, да после смрти каквога лица, из њихове општине преко свега изасланика прибављају и старалачкоа судији подносе изрештај о умрломе, где томе места има, а по пропису чл. 62. са погледом на предпоследњу тачку чл. 26. Правила, општинске власти позване су и да пописују имање умрлога. Па да би исте власти знале шта и како у овим приликама имају да раде, потписани Министри: Правде и Унутраш-

њих Дела, према ономе, што је о овоме прописано у горе поменутих Правилима, прописују следеће:

Чл. 1. Старалачком судији подносиће се извештај о смрти умрлога лица у свима случајевима, где је умрли после себе оставио имања и малолетне деце, па малолетници не би били у задрузи са пунолетнима који би били кадри да управљају задругом и о задружном имању бригу воде; јер у случајевима, где има пунолетних задругара са малолетнима, извештај се неће прибављати ни подносити за то, што се према пропису чл. 34. Закона о старатељству не постављају тада стараоци малолетној деци умрлога.

Чл. 2. Пошто какво лице из општине умре, а према напред наведеноме (чл. 1.) има места прибављању и подношају извештаја, дотични општински суд, који ће се постарати, да увек, колико могуће пре дозна за сваки смртни случај у својој општини, одредиће једно лице, а у важним случајевима (н. пр. кад би умрло какво лице, чија би радња била јако разграната, или би се могло држати да је још и

доста заплетена) и два, која ће прибавити извештај о смрти умрлога по пропису који ће се ниже (у чл. 3. и 4. овога Настављења) изложити; но у овако важним случајевима може он известити и старалачког судију, те да овај нареди, да се преко полицијске власти извештај прибави. Али у свима случајевима, где општинска власт не би сама прибавила извештај о смрти умрлога лица наредиће међутим све, што се покаже као потребно, те да се у заосталом посмртном имању не учини каква штета док старалачки судија не пошље изасланика, који ће имати да прибави извештај о умрломе.

Чл. 3. Изасланик т. ј. оно лице, које се одреди за прибављање извештаја, стараће се да што је могуће брже, а где би опасност у одлању била, одмах оде куће умрлога и да тамо пред два пунолетна кућанина, или ако ових не би било, пред друга два сведока испита све оно, што би за образовање масе и даљу судску радњу нужно било, а ако буде потребно да посмртно имање и под печат метне.

Чл. 4. У извештају, који ће изасланик имати написмено да састави, изложиће се:

а., име и презиме, стање или занимање, године и вероисповед умрлога;

б., кад је и где умро, где је стално живео, као и све оно, по чему би се сазнати могло, који ће судија бити надлежан за расправу његовог имања;

в., име и место живљења заосталог друга његовог (жене или мужа), ако га има;

г., име, стање, године и место живљења пунолетне и малолетне деце умрлога;

д., ако законски ред наслеђа или старатељство над децом умрлога пада на најближе његове сроднике, то ће се име, стање, године и место живљења оних, а ако је већ познат тестаментални наследник, онда и место живљења овога последњег назначити:

е., предходно пак у опште имаће ће да сазна: да ли је заостало посмртно имање од какве вредности, да ли и каквих непокретних добара има, и да нема можда толиких дугова, који би вредност имања превазилазили;

ж., даље, треба да сазна: да ли има каквога завештаја или каквога уговора о наслеђу по-

клона на случај смрти, брачног уговора, и где се то налази;

з., ако је пак умрли своју последњу вољу усмено изјавио, то ће се, ако она није већ од стране сведока написмено стављена, означити у пописноме списку име, стање и место живљења ових сведока;

и., да ли су стараоци наименовани и је ли умрли какво старатељство одправљао, па ако је, да ли су заосталој деци стараоци одређени;

ј., је ли умрли званичним новцем руковао, плату, пензију и т. д. из јавне касе уживао;

к., ако је имаће тако незнатно, да не био вредило, да се какав судски рад по њему предузима, онда ће се у извештају казати, да је оно незнатно, и исто тако означиће се у извештају, и то, ако је штогод имања било да је потрошено око погребa и у болести умрлога лица.

Но ако је имаће такво, да се одмах може да сазна и попише, а попис би се морао да чини или по званичној дужности или што то који од наследника тражи, — онда ће се у исто време и попис учинити на списак имања поред извештаја послати старалачком судији.

Лице, које је одређено, да прибави извештај о умломе, може овом приликом, ако неби никакве сметње било, узети изјашњење од наследника о томе, да ли се и на који пачин (са пописом или без пописа) наслеђа прима, или га се одриче.

Образац I (Чл. 4 и 12. овога Настављења).

Протокол

О подношаја извештаја о смрти умрлога Н. Н. из Н.

1., Име и презиме завештаоца. (*Ђорђе Јовановић*).

2., Стање или занимање. *Трговац — чиновник — пензионар*.

3., Колико је имао година. (*48 година*).

4., Које је вероисповеди. (*Православно-источне*).

5., Јели био ожењен, или удовац. (*Ожењен*).

6., Кад је и где умр'о. (*5 Децембра 1882 год. у Шапцу*).

7., Где је стално живео. (*У Шапцу*).

8., Име заоставше жене или мужа, ако је жена умрла. (*Милица жена покојникова*).

9., Име и презиме, године и место живљења и занимања пунолетне деце умрлога, или пунолетних унучади, ако овима нису родитељи живи. (*Стеван, син покојников од 25 година, кројач у Шапцу*).

10., Име и презиме малолетне деце умрлога или малолетних унучади, ако им родитељи нису живи; за тим, дали имају кога, који је по самоме закону дужан да се о њима стара; и ако немају које им лице треба за стараоца поставити. (*Стеван син покојников од 15 година, има машер Милицу, која се о њему стара; — или: Павле, унук покојников од 8 година, а има машер Сшану, која се о њему стара, или нема никога који би по закону био дужан, да се о њему стара, и по шоме шребало би му поставиши за стараоца оца покојникова Симу Јовановића ковача у Шапцу*).

11., Име и презиме, године, место пребивања и занимања осталих најближих сродника или тестаменталних наследника, као и да ли се наслеђа примају, ако је могуће да се то одмах сазна. (*Ако нема*

сродника, казаних под бр. 9 и 10 овога обрасца а ни иначе наследника од синоваца, онда ће се н. пр. означити: Петар и Милисав синовци покојникови, као закони наследници од којих први има 25. а други 22. године, први је калфа шрговачки у Шапцу а други калфа шрговачки у Београду; а ако су малолетши онда ће се означити овако: Петар и Милисав, синовци покојникови, као закони наследници од којих први има 12 а други 10 година и обојица су н. пр. ђаци у гимназији, или шта буду били. А ако је синовац шестаменшални наследник и пунолешан, онда ће се казати: Радојица, синовац покојников, као шестаменшални наследник који се наслеђа са пописом прима, а има му 22 године и ковач је у Шапцу. Најпосле ако је шестаменшални наследник малолешан онда ће се казати: Радојица синовац покојников од 13. година — или колико буде — као шестаменшални наследник покојников, који је сада ђак у гимназији).

12., Да ли је умрли оставио какво завештања (тестаменат), кодицил (додатак тестаменту), уговор о наслеђу, поклону, или брачни уговор и где се та писмена налазе. (Оставио је тестаменат, који је на чувању код Живка Павловића свештеника у Шапцу — или, оставио је брачни уговор, или уговор о наслеђу, или поклону, који се н. пр. налази код његове жене Милице на чувању).

13., Је ли умрли одправљао какво старатељство и где се налазе писмена, којима је он за стараоца постављен био. (Био је старалац по маси пок. Ђорђа Перишића трговца из Шапца, а старалачко писмо његово налази се у његовој кући с осталим његовим хартијама од важности).

14., Ако је у служби био, да ли је званичним новцима управљао и рачуне водио, и да ли је примао какво год уживање из које јавне касе, или каквога фонда, које под јавним надзором стоји. (Руковао је штедионицом окр. шабачког ако је н. пр. чиновник био; или: примао је

пензију из државне касе — ако је н. пр. био пензионовани чиновник; или; прима-ла је пензију из Управе фондова преко начелништва за окр. Шабачки — ако је н. пр. жена умрла која је пензију имала).

15., Да ли има каквог имања, у чему се ово од прилике састоји, у чијим се рукама налази, и шта је учињено за обезбеђење истог имања. (Има две куће и једну башту у Шапцу, и овим имањем управљају пунолетни синови покојникови а ако су малолетни онда ће се казати ко други управља имањем; или: осим покућства, које је под надзором жене покојникове Милице, има кожа, лоја итд. у магази, које је све предано на чување Петру Ђорђевићу трговцу из Шапца).

Место и време састављеног извештаја. (У Шапцу 24 Децембра 1872).

Потпис сведока и страна. Потпис званичника.

Примедба. Према пропису чл. 62. Правила о поступању у неспорним делима, попис ће се по званичној дужности чинити;

1.; у случајевима §. 487. Грађ. Законика (Непозван суд да се у попис имања не меша, осим

случаја где деца малолетна без оца и матере и без сваког старешине остану);

2., кад је непознат наследник, или место његовог пребивања; даље, кад наследник под старатељством стоји, или се њему у цели расправе посмртног имања старалац постави; или кад само код једнога од више наследника подобне околности наступе;

3., кад наслеђе или један део овога, припадне сиротињском фонду, добр отворном заводу, општини, цркви или другој јавној установи или држави;

4., кад је завешталац наследнику наложио, да наследство или један сразмерни део истога коме другом по смрти својој остави; и

5., исто тако и кад би завешталац изјавио жељу да се не пописује имање, које малолетнима или стараницима оставља, судија ће опет наредити, да се попис учини; но у оваквом случају попис ће вршити само старалац са помоћним староцем, и списак, пошто га потпишу, предати под печатом судији, који га неће моћи другачије отворити, но само у важним случајима, па и то пошто саслуша староца и помоћног староца.

Чл. 5. О свему овоме изасланик ће саслушати укућане и сроднике умрлога као и друга лица, којима би одношаји овога познати били.

Ако би било нужно, отвориће се и прегледати сандуци и други затвори, у којима би се могле наћи писмене наредбе покојникове или друга важна за масу и управу њену писмена. При овоме ће се свагда са нужном штедњом поступати. Али изасланик моћи ће да употреби и сходна и принудна средства, кад би му се при овоме какве сметње на супрот стављале, ако би само у одлагању овога прегледа било опасности.

Чл. 6. Ако се нађе отворен тестаменат онда ће га изасланик одмах пред призвата два сведока и другим лицима, која би се ту десила, јавно прочитати. Запечаћени тестаменти морају се зарад отварања и обзнане старалачком судији предавати, као и писмено, које би сведоци о усменом завештању покојниковом саставили.

Чл. 7. Ако су наследници или они, за које се држи, да ће бити наследници, способни, да имањем својим управљају, онда се по правилу заостало посмртно имање неће под печат стављати, него ће се њима и њиховим заступницима или оним лицима на чување оставити,

која би умрли за то одредио. Ако су, напотив, наследници неспособни, да управљају имањем, или отсуствују, или су непознати, као и ако се може мислити, да ће дугови бити већи од вредности имања, или ако би друге околности особиту пажњу налагале, то ће се заостало посмртно имање морати свагда под печат да ставља.

Чл. 8. Ако се ствари запечате, сав новац који се нашао буде, има се предати суду као и све златне и сребрне ствари, адиђар, јавне и приватне исправе о дугу и друга важна писмена.

Чл. 9. Међутим изасланик ће поверити једном од укућана умрлога или другом коме способном лицу, да води надзор о имању и да се стара о домаћим пословима до даље судијине наредбе. Овоме лицу оставиће се тада од новаца, колико ће бити нужно за исплату погребних трошкова и других издатака као и за подмирење кућних потреба. Исто тако предаће му се и оне покретне ствари, које се због своје каквоће неби могле држати под затвором, или које би биле подлежне квару, или би за

домаћу потребу или јавну радњу преко нужне биле, као и оне, за које се не треба бојати, да ће бити упропашћене.

Чл. 10. Ако је старалац имања наследника већ познат, онда ће се према околностима дати њему на чување, и то без печата, све оне ствари које се не морају суду предавати.

Чл. 11. Но свагда ће се све покретне под печат нестављене ствари, по могућности побележити.

Исто тако изасланик ће побележити на особеном списку колико је узео од новаца, скупоцених ствари и исправа, што се судији на чување предати има, па ће тај списак својим потписом утврдити и предати наследницима или оном лицу, коме је заостало посмртно имање поверено.

Чл. 12. Прибављени извештај о умрломе има се без одлагања да поднесе судији као и о испитаним околностима, које су побројане напред у Члану 4. овог Настављења, о учињеним распоредима, а поглавито о томе, ако је

имање под печат стављено и завештање умрлога прочитано и обзнањено.

Овај извештај потписаће својеручно изасланик, призвати сведоци и она лица, која су посмртно имање на чување и старање примила, или којима је за трошкове масене потребна сума новца предана, или су на то од њих писмене обвезе узете.

Како треба да се напише овај извештај, види се из обрасца под I., који се при свршетку овога Настављења налази.

За новце пак, драгоцености и исправе, које су на оставу узете, јавиће се куда су послане (види Чл. 8. овог Настављења.)

Чл. 13. Ако је познато или се држи, да је умрли званична акта, новце или кључеве јавних каса, код себе имао, надлежатељство, у коме је он званичник био, послаће одмах једног званичника, који ће са изаслаником отићи у обиталиште умрлога и ове званичне предмете на признаницу узети. Не узможе ли пак изасланик причекати до доласка овога званичника, или нађу ли се званична акта, новци и касени кључеви у заосталом посмртном имању некога

лица, за које се није могло мислити, да су при истоме лицу, то ће их изасланик дужан бити код себе причувати и што пре надлежној власти послати, чувајући се при томе, да се не упушта у даље истраживање званичних акта, које му по дужности не би припадало.

Чл. 14. По наведеноме напред пропису (Чл. 13. овога Настављења) поступиће се и у случајевима смрти војних лица, ако се у заосталоме посмртном имању нају предмети који се на војну службу односе.

Сви нађени рукописи, израђени планови или цртежи земаљских и страних тврдиња или утврђених места, сви руком снимљени предмети и планови о биткама, све писмене примедбе, белешке, изводи, састави и пројекти, који се војне службе тичу, послаће се Министру Војном на оцену шта се од тога може наследницима издати.

Чл. 15. Заостале црквене књиге свештених лица, као: књиге крштених, протоколи о црквеним стварима и духовним званичним пословима, цркви или парохији припадајуће исправе, или друге црквене наредбе и писмена, одвојиће

се још при прибављању извештаја о умрломе од осталог имања и пошто се оне попишу предаће се на признаницу претпостављеној духовној власти, која је одређена, да ове предмете прима. Но ова духовна власт може се још за времена известити, те да пошље за то једно лице од своје стране, кад се буде прибављао извештај о смрти умрлога. Ако је потребно ради наименовања овога лица обратиће се епархијској конзисторији, код неправославних хришћана њиховом духовном старешини, или, кад потреба изискује, полицијској власти.

Чл. 16. Где се књиге рођених, венчаних и умрлих Евреја воде од стране њихових вероисповедних наставника или општинских чланова, власт ће такође наредити, што је нужно, за сигурно чување и предају ових књига.

Чл. 17. За пописивање имања умрлога лица надлежна је општинска власт (Чл. 62. Правила о поступању у неспорним делима); но старалачки судија може наредити, да то у важнијим приликама учини и полицијска власт, а и он

сам може то чинити у важним случајевима, ако се имање налази у месту суда.

Чл. 18. Одређено лице вршиће попис пред два пунолетна укућанина умрлога или пред другим људима, који заслужују поверења, као сведоцима и пред староцем. А лица ова позваће, да буду при попису, оно лице, које је одређено да овај посао сврши.

Осим ових биће позван још и извршилац тестаента, ако га има, и наследници, који се налазе онде у месту, или су тако близу, да се могу одмах позвати. Ако позвана лица не би дошла у заказано време попис ће се и без њих извршити.

Чл. 19. У списак мораће се јасно и тачно уписати цело покретно и непокретно имање, које је умрли у време своје смрти имао а по процени вредност свега пописаног имања појединце и у суми означити. За тим се има забележити кад је и пред којим лицима попис извршен.

Како треба овај списак имања саставити показује Образац под II, који се налази на крају овога Настављена.

Образац II (Бр. 22. овога Настављења.

СПИСАК

Заоставшег и по наредби старалачког судије суда Н. од 5. јануара ове год. № Н. пописаног (гди се попис чини по наредби старалачког судије, а где се то чини приликом прибављања извештаја о умрломе, онда треба изоставити ово по наредби итд.) имања Н. Н. из Н.

При попису били су:

Н. Н. (звање које буде имало лице, што попис врши).
Наследник Н. Н. који се изјаснио, да се наслеђа са пописом (без пописа) прима.

Н. Н.	}	процениоци.
Н. Н.		
Н. Н.	}	сведоци.
Н. Н.		

Санаследници Н. Н. и Н. Н. нису дошли да присуствују попису па ма да су у тој цели били позвани.

№	Имање (дјеств. стање).	Чарш. теч.	
		гр.	п.
	<i>1. У гошовом новцу</i>		
	Нађених	300	—
	остављени су наследницима на кућне потребе.		
	<i>2. У обвезницама благајницама</i>		
	1. Обвезница Н. Н. из М. од 12. Децембра 1864 год. по којој дужник покојнику ду- гује без интереса	1000	—
	1. Признаница, по којој Н. Н. из Н. дугује покојнику	500	—
		1500	—
	<i>3. У оделу и рубљу</i>		
	1. Зимски капут од чохе	400	—
	1. чакшире од чохе	120	—
	1. прслук	60	—
	10. кошуља	600	—
	1. чизме	60	—
	5. пари чарапа	20	20
	1. шешир мали од црне материје	20	10
		1280	10
	<i>4. У кућном намештају</i>		
	1. кревет од тврда дрвета	200	—
	2. покривача	150	—
	1. душек, 1 сламљача и 3 јастука	320	—
	1. фини Ђилим	600	—
	1. сто од дрвета са 2 сто- лице	150	20
	• посуђе кухинско	300	—
		1720	20

№	Имање (дјеств. стање).	Чарш. теч.	
		гр.	п.
	<i>5. У предметима из домаћег газдинства</i>		
	2. краве загасите длаке	500	—
	1. шарено теле од 4 мес.	120	—
	2. вола црне длаке	600	—
	1. коњ дорасте длаке	600	—
	10. акова црна неготинска вина	650	—
	2. акова бела смедеревска вина заједно са буре- том	180	—
	2. пласта сена, у којима има до 500 ока	180	—
		2830	—
	<i>6. У непокретним добрима.</i>		
	1. Кућа са баштом под Н. Н. која постоји у Н. Ова је кућа по казивању удовице и неких других лица пре крат- кога времена процењена у 1. ливада од 4 плуга у Н. коју је покојник по гласу у- говора о куповини под Н. у прошлој години купио за	20.000	—
		1200	—
	покретно имање по про- цени ивноси свега	7631	—
	а вредност непокретног и- мања означена је у процени што се тиче куће а што се тиче ливаде означена је у купној цеии		

№	Давања (страд. стање)	Чарш. чеч.	
		гр.	п.
	По обвезници од 2. Априла пр. год. покојник дугује са 10% год. интересом Петру Н. из Н.	6000	—
	Удовица подноси рачун о трошковима у болести и око погребa покојникова по гласу Бр. 2—8 у	310	10
	Давање износи свега	6500	10
	Кад се од имања у покретности, које по процени износи одбије давање у	7631	10
	онда остаје чиста вредност у покретном имању	6300	10
		1131	—

10. Јануара год. Н.
у Н.

(Н. Н. потпис лица, које је вршило попис и његово звање).

Н. Н. (потпис наследника).

Н. Н. } потписи
Н. Н. } проценилаца

Н. Н. } потписи
Н. Н. } сведока

Чл. 20. Лице, које попис врши постараће се да све имање покојниково изнађе и попише. Ово ће старалачком судији одмах поднети, и

ништа неће смети самовољно да наређује о предметима заосталог имања, јер ће за то строго одговарати, као што неће смети ништа ни од имања куповином, или другим ма којим начином, себи прибавити.

Чл. 21. Хартије од вредности, које заосталом посмртном имању припадају, означаће се тачно по реду, броју и дану издања. Саме пак исправе забележиће се у списку по њиховој означеној (номиналној) вредности, а њихову праву вредност старалачки судија ће доцније узети при расправи масе.

Чл. 22. Код других примања завештаочевих показаће се и означити име дужника, дан издања исправе и других овима принадлежних писмена и сума главнога дуга као и то, да ли је и како главница осигурана. А ако о коме примању нема исправе онда ће се у списку казати какав је доказ за ово примање.

Исправе, рачуни и друга писмена, која могу бити од важности за саучеснике, но која се не односе на поједине тражбине, означаће се укратко на крају списка.

Чл. 23. Покретне ствари или ће се означити по роду, броју, мери и тежини, (н. пр. 20 коња, 10 акова вина, 200 ока олова) или ће се свака за себе у списку описати, и њихова вредност према процени означити.

Веће количине или збирке ствари истога рода могу се и у особитим списковима побележити, који ће се онда главном списку придружити.

Чл. 24. Вредност непокретних добара свагда ће се у списку означавати.

А исправе, које сведоче о вредности каквога непокретног добра, прилажу се списку у оригиналу или у одостовереном препису, или ће се у списку у главној садржини означити.

Чл. 25. Непокретна добра, веће збирке књига или реткости и друге покретне ствари особите вредности свагда ће два вештака проценити, а где је заостало посмртно имање незнатно, моћиће га и сами сведоци проценити.

Остале пак покретне ствари може и један само вештак проценити, ако не би које инте-

ресовано лице затражило, да се још и други вештак ради тога позове, у томе случају мораће оно само овоме вештаку трошак накнадити.

Процениоци имају тачно и савесно да одреде обичну вредност добара и ствари, који су та добра имала у време смрти завештаочеве.

Чл. 26. Исто тако пописаће се и ствари за које би се наводило де су туђе, али се неће процењивати, ако се јасно покаже, да су заиста туђе, нити ће се при срачунавању имања у рачун узимати. Но свагда ће се приметити ко и по каквом основу исте ствари тражи.

Исто тако пописаће се и оне ствари, које завештаоцу припадају, но које се у рукама других налазе, и у списку назначити за што се при другој налазе.

Чл. 27. Ако би се без велике тешкоће и губитка у времену могло извесно сазнати колико је умрли дугова оставио, то ће се и ови дугови у списку побележити; за тим назначиће се колико има неплаћенога пореза, и другога плаћања, и докази о свему овом тачно изложити.

Нарочито ће се пак онда морати сви дугови при попису потпуно да изналазе, кад се попис чини још при прибављању извештаја о смрти умрлога (Чл. 4. тачка к. овога Настављења), како би судија у стању био да расправу без других истраживања сврши.

Чл. 28. Ако је умрло какво лице, које је трговачку радњу водило, означиће се у списку какве су књиге при попису нађене. За тим ће се оне до онога дана, кад је завешталац умро закључити, а ако је потребно закључење то учиниће се и у присуству вештака и стање имовно по њима у списку означити.

А ако је такво лице имало учешћа још и у другој трговачкој радњи то ће се од ове изискати о томе рачун, који ће према околностима вештаци прегледати.

Удеонице акционарских друштава означиће се у списку као хартије од вредности, (види оно што је наведено у Чл. 4 под ж. овога Настављења).

Чл. 29. Списак имања потписиваће изасланик, вештаци, сведоци и друга лица, која се на попис позову; па тако закључени списак послаће се са свима прилозима старалачком судији који ће даље радити шта по прописима законским има да ради.

Jan. 62
38673